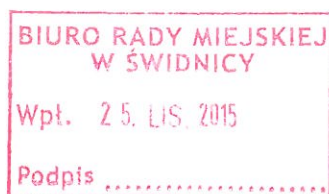

Urząd Miejski w Świdnicy

**„Współpraca Gminy Miasto Świdnica z organizacjami
pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi
działalność społecznie użyteczną w latach 2013-2014”**

Świdnica 2015

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp	3
Rozdział I Podmiotowość Organizacji Pozarządowych	4
1. Pojęcie organizacji pozarządowych	4
2. Organizacje pozarządowe w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.....	6
3. Krótka charakterystyka podstawowych formy organizacji pozarządowych.....	9
3.1. Stowarzyszenia.....	9
3.2 Fundacje	13
4. Charakterystyka organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Miasto Świdnica	14
Rozdział II.....	18
Współpraca Gminy Miasto Świdnica z organizacjami pozarządowymi	18
1. Pojęcie Programu Współpracy i zasady jego tworzenia.	18
2. Program współpracy w Gminie Miasto Świdnica.....	22
3. Zasady współpracy.....	23
4. Formy współpracy.....	25
4.1 Pozafinansowe formy współpracy	25
4.2 Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych	27
4.3 Finansowanie jako podstawowa forma współpracy.....	29
Zakończenie	48

Wstęp

Istnienie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych (NGO-non-governmental organizations) jest jednym z wyznaczników państwa demokratycznego i społeczeństwa obywatelskiego. Działalność organizacji pozarządowych często jest cennym wsparciem dla demokratycznych rządów, które traktują NGO-s nie jako rywali, ale jako partnerów, jednocześnie angażując je w proces formułowania polityki i podejmowania decyzji. W wielu dziedzinach organizacje pozarządowe mogą pełnić rolę ekspertów w procesie formułowania polityk. To one są najlepiej zorientowane w potrzebach lokalnych grup, a nawet poszczególnych osób. Organizacje pozarządowe odgrywają istotną rolę praktycznie we wszystkich dziedzinach działalności społecznej. Są jednym z aktorów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz kreowania i realizacji różnorodnych strategii rozwoju gospodarczego i społecznego. Ponadto, organizacje te działając na szczeblu lokalnym i regionalnym, przyczyniają się do aktywizacji postaw obywatelskich tworząc podwaliny państwa demokratycznego. W praktyce są rzecznikami interesów poszczególnych grup oraz obrońcami ich interesów.

Prawo do dobrowolnego zrzeszania się należy do fundamentalnych praw człowieka, a swoboda działalności i zaangażowanie obywateli w życie społeczne jest podstawą prawdziwej demokracji. W prawie polskim prawo do zrzeszania się zostało zapisane już w art. 58 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

W Polsce do momentu uchwalenia ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm. zwana dalej: „ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”) nie było jednolitych ustawowych regulacji normujących działalność sektora organizacji pozarządowych, a w szczególności kwestii zasad i form współpracy władz publicznych z tym sektorem oraz materii wolontariatu. Ustawa ta wprowadziła unormowania, które miały systemowe znaczenie dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego oraz funkcjonowania demokracji w Rzeczypospolitej. Jest ona niezwykle istotną regulacją prawną z punktu widzenia organizacji pozarządowych. Po pierwsze odzwierciedla konstytucyjną zasadę pomocniczości. Po drugie instytucjonalnie i organizacyjnie wzmacnia sektor organizacji pozarządowych. Po trzecie tworzy prawne ramy rozwoju współpracy NGO-s a administracją publiczną. Ustawa ta kreuje model współpracy i nakłada na instytucje administracji publicznej obowiązek współdziałania z organizacjami pozarządowymi. Ponad 16 letnie już obowiązywanie ustawy pokazuje, iż diametralnie zmienił się zakres działania organizacji pozarządowych w Polsce.

Działania w konkretnej społeczności trzech różnych sektorów: prywatnego, publicznego i pozarządowego dają liczne możliwości współpracy pomiędzy podmiotami je reprezentującymi. Ich współdziałanie, oparte na zasadach wzajemnego zrozumienia celów, daje szansę na wypracowanie wielu efektywnych rozwiązań, na których wdrożeniu zyskać mogą mieszkańcy. Koncentrując się nad zależnościami pomiędzy organizacjami pozarządowymi, a jednostkami samorządu terytorialnego, warto zastanowić się, w jaki sposób możliwe jest skwantyfikowanie tej właśnie współpracy. Niezależnie od jej skali i zakresu ważne jest, by zawsze odbywała się ona z zachowaniem podstawowych zasad ujętych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, tj. pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

W niniejszym materiale poruszony zostanie temat współpracy Gminy Miasto Świdnica jako jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta.

Rozdział I Podmiotowość Organizacji Pozarządowych

1. Pojęcie organizacji pozarządowych

W poprawnie zorganizowanym społeczeństwie można wyróżnić trzy obszary (sektory) działania ludzi i instytucji. Pierwszy z nich to produkcja, handel i usługi - czyli działalność prowadzona dla zysku, drugi obszar, to ten, w którym rządzi się, podejmuje decyzje i administruje, zarówno na poziomie państwa, jak i powiatu, czy gminy. Jest to tzw. „obszar działalności publicznej”. Trzeci obszar to działalność organizacji pozarządowych, które ani nie są nastawione na zysk (non-profit), ani nie stanowią elementu struktury państwa. Tu działa się dla innych, dla wszystkich i dla siebie, a zyskiem jest satysfakcja. Sektor ten nie byłby w stanie spełniać swoich funkcji, gdyby nie pomoc pozostałych.

Określenie "organizacje pozarządowe" akcentuje ich niezależność od administracji (Rządu). Z kolei nazwa "non-profit" odróżnia je od organizacji drugiego sektora i podkreśla, że ich działalność nie jest nastawiona na zysk. Organizacje te określa się też czasem, jako „wolontarystyczne”, gdyż ich działalność jest w znacznym stopniu oparta na działaniu ochotników, czyli wolontariacie. Inna nazwa stosowana wobec tych organizacji to "organizacje społeczne" lub "organizacje użyteczności publicznej". Te sformułowania podkreślają, że aktywność tych organizacji jest najwyraźniejsza w dziedzinie ochrony zdrowia, szeroko rozumianej pomocy społecznej, akcjach charytatywnych i edukacji, czyli krótko mówiąc w działaniu dla dobra publicznego. Popularna jest również międzynarodowa nazwa określająca organizację pozarządową: NGO, będąca skrótem angielskiego *non-governmental organization* (w odniesieniu do ogółu organizacji: NGOs).

W ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ostatecznie uregulowano, kogo należy uznać za organizację pozarządową. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy, organizacjami pozarządowymi są „niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4”.

W związku z powyższym, te podmioty, które zostały zaliczone do sektora finansów publicznych nie mogą być organizacjami pozarządowymi.

Drugim ważnym elementem definicji jest nie działanie w celu osiągnięcia zysku. W ten sposób z definicji organizacji pozarządowej zostały wykluczone wszystkie te podmioty, których celem jest prowadzenie działalności gospodarczej i działania nastawionego na zysk. Organizacjami pozarządowymi są, więc podmioty, które nie należą do sektora komercyjnego czy sektora przedsiębiorstw. Jednakże w tym miejscu należy zaznaczyć, iż prowadzenie przez organizacje działalności gospodarczej nie pozbawia ich cech podmiotu, który nie działa dla zysku. Wynika to z faktu, że dochody z takiej działalności muszą być i tak w całości przeznaczane na cele statutowe.

Kolejny element definicji wskazuje na to, że organizacjami pozarządowymi są osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej. Niektóre podmioty (niebędące pojedynczymi ludźmi, bo tych prawo nazywa osobami fizycznymi) traktowane są przez przepisy jak osoby prawne i w związku z tym mogą występować samodzielnie w obrocie prawnym i gospodarczym. O tym, czy dany podmiot (spółka, przedsiębiorstwo państwowe, stowarzyszenie, fundacja, gmina, parafia itp.)

posiada osobowość prawną, decydują przepisy prawa. W związku z tym należy przyjąć, że omawiany fragment definicji oznacza, iż za organizację pozarządową mogą być uznane nie tylko te podmioty, którym przepisy nadają osobowość prawną, lecz także inne podmioty, które osobowości prawnej nie posiadają. Do takich jednostek organizacyjnych niewątpliwie można zaliczyć stowarzyszenia zwykłe. Do organizacji pozarządowych, poza fundacjami i stowarzyszeniami, które zostały wskazane w art.3 ust.2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, można zaliczyć podmioty wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego, oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1667 z późn. zm.): Są to:

- 1) jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną;
- 2) związki stowarzyszeń;
- 3) stowarzyszenia ogrodowe;
- 4) związki stowarzyszeń ogrodowych;
- 5) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 6) kółka rolnicze;
- 7) rolnicze zrzeszenia branżowe;
- 8) związki rolników, kółek i organizacji rolniczych;
- 9) związki rolniczych zrzeszeń branżowych;
- 10) związki zawodowe rolników indywidualnych;
- 11) cechy rzemieślnicze;
- 12) izby rzemieślnicze;
- 13) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 14) zrzeszenia handlu i usług;
- 15) zrzeszenia transportu;
- 16) ogólnokrajowe reprezentacje zrzeszeń handlu i usług;
- 17) ogólnokrajowe reprezentacje zrzeszeń transportu;
- 18) inne organizacje przedsiębiorców, co obejmuje organizacje, o których mowa w ustawie z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców ,
- 19) izby gospodarcze,
- 20) związki zawodowe;
- 21) jednostki organizacyjne związków zawodowych posiadające osobowość prawną;
- 22) ogólnokrajowe związki międzybranżowe;
- 23) ogólnokrajowe zrzeszenia międzybranżowe;
- 24) związki pracodawców;
- 25) federacje i konfederacje związków pracodawców;
- 26) związki sportowe;
- 27) inne organizacje społeczne i zawodowe, które na mocy przepisów szczególnych podlegają wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego;
- 28) nieposiadające osobowości prawnej organizacje pożytku publicznego;
- 29) inne osoby prawne będące organizacjami pożytku publicznego;
- 30) kościelne osoby prawne będące organizacjami pożytku publicznego;
- 31) nieposiadające osobowości prawnej instytucje kościelne będące organizacjami pożytku publicznego.

Do organizacji pozarządowych zaliczyć należy także: ochotnicze straże pożarne, regionalne i lokalne organizacje turystyczne, partie polityczne, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działające na podstawie przepisów o sporcie oraz kluby sportowe, które uzyskują osobowość prawną w wyniku wpisu do ewidencji prowadzonej przez starostów.

2. Organizacje pozarządowe w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa o działalności pożytku publicznego jest niezwykle istotną regulacją prawną z punktu widzenia organizacji pozarządowych. Po pierwsze odzwierciedla ona konstytucyjną zasadę pomocniczości. Po drugie instytucjonalnie i organizacyjnie wzmacnia sektor organizacji pozarządowych. Po trzecie tworzy prawne ramy rozwoju współpracy pomiędzy tymi organizacjami a administracją publiczną.

Kluczowym pojęciem wprowadzonym przez ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest właśnie „działalność pożytku publicznego”. Zgodnie z art. 3 przedmiotowej ustawy jest to działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. Przez działalność społecznie użyteczną należy rozumieć działalność przydatną z punktu widzenia interesu ogólnego, szerszego niż partykularny interes założycieli lub członków organizacji. Działalność pożytku publicznego jest to działalność, która w imię dobra wspólnego prowadzona jest na rzecz ogółu społeczności lub pewnej grupy społecznej wyodrębnionej ze względu na trudną sytuację życiową.

Jak wskazuje ustawa działalność pożytku publicznego może być prowadzona przez organizacje pozarządowe. W rezultacie jednak podzieliła ona podmioty spoza sektora finansów publicznych, niedziałające w celu osiągnięcia zysku, na cztery grupy:

- 1) organizacje pozarządowe cieszące się pełnią praw z możliwością uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego i wynikającymi z tego przywilejami (np. podatkowymi), które mają nieograniczone możliwości realizacji zadań publicznych i uzyskiwania dotacji na ten cel. Do grupy tej należą przede wszystkim stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe działające w formie stowarzyszeń;
- 2) podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy, które ustawodawca zrównał w prawach z organizacjami pozarządowymi. Należą tu stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne kościołów i związków wyznaniowych, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników. Wszystkie one dysponują takimi samymi prawami jak podmioty z grupy pierwszej, chyba, że w przypadku organizacji kościelnych status uniemożliwia im podejmowanie niektórych działań (np. zawierania umów), co ogranicza ich możliwości do podmiotów opisanych w grupie trzeciej;
- 3) organizacje pozarządowe, nie posiadające osobowości prawnej, w związku z tym nie mogące skorzystać z większości przywilejów, które dotyczą grupy pierwszej, jednak dysponujące pełnią praw i przywilejów w zakresie „miękkich” form współpracy, jak konsultacje, udział we

wspólnych zespołach. Przykładowe podmioty z tej grupy to stowarzyszenia zwykłe czy organizacje studenckie;

- 4) organizacje pozarządowe, których prawa zostały przez ustawodawcę ograniczone. Nie mogą one uzyskać statusu organizacji pożytku publicznego i wynikających stąd ulg podatkowych ani nie mogą uzyskiwać dotacji na zasadach określonych w ustawie, jednak w niektórych przypadkach mogą realizować zadania publiczne (jeśli dopuszczają to przepisy szczególnie określające odrębny tryb zlecenia). Grupa ta obejmuje partie polityczne, związki zawodowe i organizacje pracodawców, samorządy zawodowe, fundacje utworzone przez partie polityczne.

Organy administracji publicznej, działalność w sferze zadań publicznych prowadzą we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Odbywa się ona na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Organizacje mogą prowadzić:

- 1) działalność statutową nieodpłatną pożytku publicznego;
- 2) działalność statutową odpłatną pożytku publicznego;
- 3) działalność gospodarczą.

Przez **działalność statutową** organizacji pozarządowych należy rozumieć działalność jednostki niemającą charakteru działalności gospodarczej, określoną przepisami prawa i statutem organizacji.

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność statutowa organizacji (w części obejmującej działalność pożytku publicznego), za którą nie jest pobierane wynagrodzenie (tj. opłaty od osób korzystających z działalności organizacji).

Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest działalność wykonywana w zakresie zadań należących do sfery zadań publicznych, prowadzona w ramach realizacji przez organizację pozarządową celów statutowych, za którą organizacja pobiera wynagrodzenie (tj. opłaty od osób korzystających z działalności organizacji). Wynagrodzenie to, w odniesieniu do działalności danego rodzaju, nie może być wyższe od tego, jakie wynika z kalkulacji bezpośrednich kosztów tej działalności. Ustawa zastrzega, że przychód z odpłatnej działalności pożytku publicznego może służyć wyłącznie realizacji zadań należących do celów statutowych organizacji. Działalnością odpłatną organizacji jest także sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego. Należy pamiętać, że działalność odpłatna pożytku publicznego staje się działalnością gospodarczą, jeżeli pobierane przez organizację wynagrodzenie (opłata) jest wyższe od tego, jakie wynika z kalkulacji bezpośrednich kosztów tej działalności lub przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatnich 3 miesięcy, przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

Ustawa nakłada obowiązek rachunkowego wyodrębnienia działalności odpłatnej i działalności nieodpłatnej organizacji pozarządowej w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników działalności. Ustawa zakazuje prowadzenia działalności odpłatnej pożytku publicznego i działalności gospodarczej tego samego rodzaju.

Działalność gospodarcza to zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Organizacje pozarządowe do realizacji swoich celów statutowych mogą prowadzić działalność gospodarczą.

Organizacje pozarządowe i podmioty określone w art.3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogą ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego. W ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie właściwie nie znajdujemy definicji tych organizacji. Możemy jednak się dowiedzieć, jakie warunki musi spełnić organizacja pozarządowa, aby uzyskać status organizacji pożytku publicznego. Zostały one określone w art. 20 i w ich myśl podmioty musi spełnić łącznie następujące wymagania:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- 2) może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność, o której mowa w pkt 1;
- 4) ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:
 - a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
 - b) nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
 - c) mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni;
- 5) członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, zabraniają:
 - a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej "osobami bliskimi",
 - b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
 - c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego,
 - d) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

Organizacja pozarządowa ubiegająca się o status organizacji pożytku publicznego musi łącznie spełniać wszystkie wyżej wymienione warunki. Status organizacji pożytku publicznego podmiot uzyskuje po wpisaniu do Krajowego Rejestru Sądowego. O nadaniu statusu organizacji pożytku

publicznego decyduje sąd. Status organizacji pożytku publicznego może otrzymać organizacja pozarządowa już wpisana w Krajowy Rejestr Sądowy np. stowarzyszenie lub fundacja jak i organizacja, która nie jest wpisana w Krajowy Rejestr Sądowy np. Uczniowski Klub Sportowy.

Uzyskanie przez organizację statusu organizacji pożytku publicznego wiąże się nie tylko z możliwością wykonywania zadań publicznych, ale również z pewnymi przywilejami, o których mówią art. 24 – 27 ustawy o działalności pożytku publicznego, wśród nich wymienić można:

- 1) zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych;
- 2) zwolnienie z podatku od nieruchomości;
- 3) zwolnienie z opłaty skarbowej i opłat sądowych;
- 4) zwolnienie z podatku od czynności cywilnoprawnych;
- 5) możliwość nabywania prawa użytkowania nieruchomości należących do Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego na preferencyjnych zasadach;
- 6) przekazywania 1% podatku dochodowego przez osoby fizyczne na rzecz organizacji pożytku publicznego;
- 7) możliwość nieodpłatnego informowania o swej działalności w publicznym radio i telewizji;
- 8) korzystanie z pracy poborowych skierowanych do odbycia służby zastępczej.

Organizacje pożytku publicznego podlegają nadzorowi i kontroli ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w zakresie, w jakim realizują zadania pożytku publicznego, z udziałem środków publicznych.

3. Krótka charakterystyka podstawowych formy organizacji pozarządowych

W podrozdziale 1 pokazano, iż podmiotów, które można zaliczyć do organizacji pozarządowych jest bardzo wiele. Tak też i form organizacyjno- prawnych tych instytucji może być wiele. Jednakże definicja organizacji pozarządowych zawarta w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wymienia głównie stowarzyszenia i fundacje, z czego można wnioskować, iż te dwa rodzaje organizacji pozarządowych należałoby zaliczyć do ich podstawowych rodzajów. Poniżej krótka ich charakterystyka.

3.1. Stowarzyszenia

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady tworzenia i działalności stowarzyszeń jest ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1393; zwana dalej: „Prawem o stowarzyszeniach”). Prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach może podlegać ograniczeniom przewidzianym jedynie przez ustawy, niezbędnym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego oraz ochrony zdrowia lub moralności publicznej albo ochrony praw i wolności innych osób. Zakazane jest również tworzenie stowarzyszeń, przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia.

Stowarzyszenie, które z chwilą wpisu do rejestru nabywa osobowość prawną i staje się podmiotem praw i obowiązków w prawie cywilnym, jest od tej chwili traktowane jako samodzielny podmiot, mający własne wyodrębnione interesy, własne prawa i obowiązki oraz majątek. Samo ponosi odpowiedzialność za swoje działania.

Legalna definicja stowarzyszenia została zawarta w art. 2 ust. 1 Prawa o stowarzyszeniach, według której stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządowym trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.

Przepis art. 2 ust. 2 Prawa o stowarzyszeniach stanowi, że stowarzyszenie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. Niezarobkowy cel stowarzyszenia odróżnia je od innych zrzeszeń.

Prawo o stowarzyszeniach wymienia trzy rodzaje stowarzyszeń:

- 1) stowarzyszenia, których podstawową cechą jest to, że mają osobowość prawną, którą uzyskują z chwilą wpisu do rejestru, dlatego też określane są niekiedy jako stowarzyszenia zarejestrowane - są one podstawową formą zrzeszania;
- 2) stowarzyszenia zwykłe – określane jako uproszczona forma stowarzyszeń, niemające osobowości prawnej (art. 40 Prawa o stowarzyszeniach);
- 3) związki stowarzyszeń (art. 22 Prawa o stowarzyszeniach).

ZAŁOŻENIE STOWARZYSZENIA

Pierwszą przewidzianą przez prawo czynnością podejmowaną w celu założenia stowarzyszenia jest zwołanie zebrania założycielskiego. Minimalną liczbę założycieli określono w art. 9 Prawa o stowarzyszeniach na 15 osób. Stowarzyszenie zwykłe może być utworzone z inicjatywy 3 osób. Z zebrania założycielskiego sporządza się protokół, zawierający informację o wyborze komitetu założycielskiego, podjęciu uchwały o przyjęciu statutu. Uchwalenie statutu jest bardzo ważną czynnością związaną z zakładaniem stowarzyszenia. Statut jest najważniejszym wewnętrznym aktem regulującym działanie stowarzyszenia. Treść statutu decyduje, bowiem o charakterze stowarzyszenia, jego celach, zakresie działania i zasadach funkcjonowania.

Precyzyjne określenie zadań, jakie chce realizować stowarzyszenie jest niezmiernie istotne, ponieważ będzie ono mogło rozwijać działalność jedynie w kierunkach wskazanych w statucie. Formułowanie zadań, jakie stawia przed sobą stowarzyszenie i sposób ich realizacji pozwala również na kontrolowanie jego działalności przez organ nadzorujący, który stoi na straży przestrzegania przez stowarzyszenie zasad określonych w statucie.

WŁADZE STOWARZYSZENIA

Stowarzyszenie jest podmiotem praw i obowiązków. Występuje jako osoba prawna i działa przez swoje organy. Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków (art. 11 Prawa o stowarzyszeniach), konieczne jest również powołania zarządu stowarzyszenia i organu kontroli wewnętrznej. Wynika z tego, że stowarzyszenie obowiązane jest posiadać organ uchwałodawczy (walne zebranie), wykonawczy (zarząd) oraz kontrolny (komisja rewizyjna). Są to obowiązkowe organy stowarzyszenia. Oprócz organów wymaganych przez ustawę stowarzyszenie może posiadać również inne organy powołane w statucie, jak np. sąd koleżeński. Każde stowarzyszenie może tworzyć swoje terenowe jednostki organizacyjne.

CZŁONKOWIE STOWARZYSZENIA

Członkami stowarzyszenia mogą być przede wszystkim osoby fizyczne. W ograniczonym zakresie również osoby prawne. Wśród osób fizycznych prawo to przysługuje obywatelom polskim, mającym pełną zdolność do czynności prawnych (pełnoletnim, nieubezważnionym) i niepozbawionych praw publicznych. Członkami stowarzyszeń mogą być również osoby niepełnoletnie. Prawo

o stowarzyszeniach wymienia członków (zwyczajnych) i członków wspierających. Statut stowarzyszenia może przewidywać możliwość przyznania, w uznaniu szczególnych zasług dla stowarzyszenia, członkostwa honorowego.

MAJĄTEK STOWARZYSZENIA

Prawo o stowarzyszeniach nie określa, co stanowi majątek stowarzyszenia. Przepis art. 33 ust. 1 Prawa o stowarzyszeniach wymienia źródła, z których powstaje majątek stowarzyszenia. Są nimi składki członkowskie, darowizny, spadki i zapisy, dochody z ofiarności publicznej, dochody z majątku stowarzyszenia, dochody z działalności gospodarczej. Oprócz tego – jako źródła powstania majątku – trzeba wskazać pracę społeczną członków (art. 2 ust. 3 Prawa o stowarzyszeniach) oraz dotację (art. 35 Prawa o stowarzyszeniach).

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI ROWADZONEJ PRZEZ STOWARZYSZENIE

Stowarzyszenia, pomimo, iż ze swej istoty są organizacjami o celach niezarobkowych, mogą prowadzić działalność odpłatną i działalność gospodarczą. Przychód z działalności odpłatnej i dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych. W statucie stowarzyszenia oprócz ogólnych zapisów dopuszczających prowadzenie działalności odpłatnej i gospodarczej przez stowarzyszenie powinny znaleźć się zapisy określające przedmiot tej działalności. Zapisy te nie dotyczą stowarzyszeń zwykłych gdyż nie mogą one prowadzić działalności gospodarczej. Nie mogą również przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej. Środki na swoją działalność mogą uzyskiwać wyłącznie ze składek członkowskich.

REJESTRACJA STOWARZYSZENIA

Rejestr stowarzyszeń prowadzony jest w systemie informacyjnym i wchodzi w skład Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Z chwilą wpisania do rejestru stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną. Zgodnie z art. 8 ust.1 Prawa o stowarzyszeniach wszystkie stowarzyszenia, niezależnie czy prowadzą działalność gospodarczą, czy też nie, wpisywane są do rejestru stowarzyszeń. Stowarzyszenia prowadzące działalność gospodarczą wpisywane są również do rejestru przedsiębiorców.

Wyjątek od tej reguły stanowią:

- 1) stowarzyszenia zwykłe (art. 40 Prawa o stowarzyszeniach);
- 2) uczniowskie kluby sportowe (art. 4 ust. 4 ustawy o sporcie);
- 3) kluby sportowe prowadzone w formie stowarzyszeń, których statut nie przewiduje prowadzenia działalności gospodarczej (art. 4 ust. 7 ustawy o sporcie Dz. U. z 2014r., poz. 715 z późn. zm.).

Fakt o zawiązaniu stowarzyszenia zwykłego jest zgłaszany właściwemu organowi administracji, który prowadzi ich ewidencję (np. Starosta Świdnicki). Stowarzyszenia zwykłe nie posiadają osobowości prawnej. Natomiast Uczniowskie Kluby Sportowe oraz kluby sportowe prowadzone w formie stowarzyszeń nieprowadzące działalności gospodarczej wpisywane są do ewidencji prowadzonej przez właściwych starostów i z chwilą wpisu uzyskują osobowość prawną.

Nadzór nad stowarzyszeniami sprawują organy administracji określane przez ustawę terminem „organy nadzorujące”. Organami tymi są (art. 8 ust. 5 Prawa o stowarzyszeniach):

- 1) wojewoda właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia, który sprawuje nadzór nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) starosta właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia w zakresie nadzoru nad stowarzyszeniami innymi niż stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

LIKwidACJA STowARZYSZENIA

Rozwiązanie stowarzyszenia może nastąpić na podstawie własnej uchwały, przez sąd lub z mocy prawa. Przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach nie przewidują szczególnego trybu łączenia się i podziału stowarzyszeń.

ZMIANY W USTAWODAWSTWIE

W II kwartale 2016 r. wchodzi w życie nowelizacja ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Do najistotniejszych zmian należą:

- 1) zredukowanie minimalnej liczby członków założycieli stowarzyszenia z obecnych 15 do 7 członków. Zmiana ta ułatwi proces tworzenia nowych stowarzyszeń oraz, co istotne, ułatwi funkcjonowanie już istniejących,
- 2) przyznanie stowarzyszeniom uprawnienia do reprezentowania w zakresie swoich celów statutowych interesów zbiorowych swoich członków wobec organów władzy publicznej,
- 3) przesądzenie możliwość wynagradzania członków zarządu stowarzyszenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją w organizacji. Nie chodzi tu o wynagradzanie samego faktu bycia członkiem zarządu, ale o opłacanie konkretnej, często wymagającej dużych kompetencji i zaangażowania pracy, świadczonej na rzecz stowarzyszenia. Wynagradzanie członków zarządu będzie możliwe, tylko wówczas kiedy statut stowarzyszenia wyraźnie taką możliwość będzie przewidywał,
- 4) wprowadzenie wymogu określenia w statucie warunków jakie muszą być spełnione aby terenowa jednostka organizacyjna mogła uzyskać osobowość prawną, jeżeli taką możliwość przewiduje statut. Dookreślono również, że terenowa jednostka organizacyjna z osobowością prawną działa na podstawie statutu organizacji macierzystej w zakresie i w sposób w nim określony, oraz że pozostały po jej likwidacji majątek pozostaje majątkiem stowarzyszenia.
- 5) zniesienie „nadzoru” organu nadzorującego na etapie rejestracji stowarzyszenia (czyli możliwość wypowiedzenia się w sprawie wniosku o rejestrację stowarzyszenia oraz przystąpienia do postępowania jako zainteresowany). Zmiana ta niewątpliwie przyczyni się do uproszczenia i skrócenia procedury wpisu stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego,
- 6) dookreślenie, że organ nadzoru wykonuje swoje uprawnienia wyłącznie w zakresie legalności działalności stowarzyszenia oraz w przypadku żądania wyjaśnień winien wskazać uzasadnienie ich żądania,
- 7) upodmiotowienia stowarzyszeń zwykłych przyznając im zdolność prawną jednocześnie określając zakres odpowiedzialności za zaciągane zobowiązania oraz warunki ich zaciągania. Stowarzyszenia zwykłe będą mogły finansować swoją działalność również z darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku stowarzyszenia, z ofiarności publicznej, a także będą mogły na ogólnych zasadach uzyskiwać dotacje oraz prowadzić nieodpłatną działalność pożytku publicznego,
- 8) wprowadzono ewidencje stowarzyszeń zwykłych prowadzoną przez organ nadzoru.

Stowarzyszenia będą miały okres 24 miesięcy na dostosowanie swoich statutów do przepisów ustawy. Ten sam okres przewidziany jest na wpis stowarzyszeń zwykłych do ewidencji. Brak wpisu w powołanym terminie skutkowało będzie rozwiązaniem stowarzyszenia zwykłego z mocy prawa.

3.2 Fundacje

Fundacje działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1984 r. Nr 21, poz. 97 z późn. zm.; zwana dalej ustawą o fundacjach). Ustawa ta nie zawiera wyraźnej definicji fundacji. Lukę tę wypełnia doktryna np.: "fundacja jest to osoba prawna, typu zakładowego, powstająca w wyniku oświadczenia woli fundatora, na podstawie, którego przekazano majątek trwały na realizację określonego przez fundatora trwałego celu społecznego"¹. Z przepisów ustawy wynikają również podstawowe cechy tej instytucji prawnej. Zatem fundacją jest organizacja:

- 1) utworzona dla celów społecznie lub gospodarczo użytecznych (art. 1 ustawy o fundacjach);
- 2) utworzona przez osoby fizyczne – niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania, bądź przez osoby prawne mające siedzibę w Polsce lub za granicą (art. 2 ustawy o fundacjach);
- 3) która uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego (art. 7 ust. 2 ustawy o fundacjach).

Cechą charakterystyczną fundacji jest niedochodowość celu, dla którego została ona ustanowiona. Oznacza to konieczność przeznaczenia wszelkich dochodów uzyskiwanych przez fundację (zarówno z majątku, w który fundacja została wyposażona przez fundatora, środków uzyskiwanych spoza funduszu założycielskiego, jak i darowizn, dochodów z działalności gospodarczej) na osiągnięcie tego celu. Realizacja celów fundacji nie może przynosić dochodów ani samej fundacji, ani fundatorom.

ZAŁOŻENIE FUNDACJI

Aby założyć fundację osoba fizyczna - fundator musi złożyć oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji zwane aktem fundacyjnym. Oświadczenie powinno być złożone w formie aktu notarialnego (art. 3 ust. 1 ustawy o fundacjach).

Akt fundacyjny musi wskazywać:

- 1) cel fundacji;
- 2) środki majątkowe, przeznaczone na jego realizację (art. 3 ust. 2 ustawy o fundacjach).

Drugim czynnikiem koniecznym do ustanowienia fundacji jest uchwalenie statutu, który obligatoryjnie musi określać:

- 1) nazwę fundacji, siedzibę i majątek;
- 2) cele, zasady, formy i zakres działalności;
- 3) skład i organizację zarządu oraz sposób powoływania i obowiązki, uprawnienia tego organu.

Cel fundacji ma fundamentalne znaczenie dla jej powstania i funkcjonowania. Cel fundacji ma być społecznie lub gospodarczo użyteczny oraz zgodny z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej, co oznacza, że musi wykraczać poza indywidualne interesy fundatora. W przypadku fundacji ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego cele statutowe muszą odpowiadać zadaniom publicznym wymienionym w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego.

¹ P. Suski, Stowarzyszenia i fundacje, LexisNexis, Warszawa 2005, s. 315

MAJĄTEK FUNDACJI

Co stanowi majątek fundacji powinno zostać określone w statucie. W jego skład wchodzi składniki majątkowe przekazane przez fundatora oraz dodatkowe źródła dochodów fundacji, np. darowizny, dotacje, subwencje, spadki, zapisy, zbiórki publiczne, papiery wartościowe, odsetki bankowe, przychody z działalności odpłatnej i dochody z działalności gospodarczej (o ile statut taką działalność przewiduje).

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI ROWADZONEJ PRZEZ FUNDACJĘ

Przepisy prawa zezwalają fundacjom na prowadzenie działalności gospodarczej. Statut powinien określać zakres działalności gospodarczej fundacji. Działalność gospodarcza fundacji może być prowadzona tylko w rozmiarach służących celom fundacji.

WŁADZE FUNDACJI

Zarząd fundacji jest jedynym obligatoryjnym organem fundacji. Obowiązek powołania zarządu wynika z ustawy (art. 5 ust.1 ustawy o fundacjach). Organ ten winien być kolegialny, a nie jednoosobowy. Statut powinien precyzyjnie określać tryb wyboru członków zarządu. Oprócz zarządu możliwe jest powołanie przez fundację: rady fundacji, komisji rewizyjnej, bądź rady programowej (ewentualnie innych organów).

REJESTRACJA FUNDACJI

Trzecim, a zarazem ostatnim czynnikiem koniecznym do powstania fundacji, jest obowiązek wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Z chwilą wpisania do rejestru fundacja uzyskuje osobowość prawną.

Nadzór nad fundacjami pełni:

- 1) minister właściwy – w stosunku do wszystkich fundacji.
- 2) właściwy wojewoda w stosunku do fundacji działających na obszarze jednego województwa.

LIKWIDACJA FUNDACJI

Ustanie fundacji może nastąpić w wyniku likwidacji, ogłoszenia upadłości oraz połączenia z inną fundacją.

4. Charakterystyka organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Miasto Świdnica

Trudno precyzyjnie określić liczbę świdnickich organizacji pozarządowych. Ponieważ jedne już kończą swoją działalność, inne natomiast dopiero ją zaczynają, a jeszcze inne należą do tak zwanych „martwych bytów”. Poniższe zestawienie jest próbą określenia, jakie organizacje działają na terenie miasta.

Można stwierdzić, iż na terenie miasta Świdnicy istnieje ponad 100 organizacji pozarządowych działających w różnych dziedzinach życia społecznego. Obecnie działają:

1. Bezpieczeństwo:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna – jednostka specjalistyczna;

2. Biznes i promocja zatrudnienia:

- 1) Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych,
- 2) Oddział Terenowy Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość”,

- 3) Sudecka Izba Przemysłowo-Handlowa,
- 4) Sudecki Instytut Rozwoju Regionalnego (Stowarzyszenie Unia Przedsiębiorców Dolnego Śląska);

3. Kultura i edukacja:

- 1) Świdnickie Towarzystwo Muzyczne,
- 2) Świdnickie Stowarzyszenie Oświatowe „Bliżej Dziecka”,
- 3) Stowarzyszenie Edukacyjno-Doradcze Nauczycieli,
- 4) Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich oddział w Świdnicy,
- 5) Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- 6) Stowarzyszenie „Kanon”,
- 7) Fundacja Imienia Jana Sebastiana Bacha,
- 8) Stowarzyszenie Miłośników Tańca „Jubilat”,
- 9) Fundacja Przyjaciół Przedszkolaka „Agugu”,
- 10) Fundacja „Naszej Szkole”,
- 11) Stowarzyszenie „Pro-motor”,
- 12) Świdnicka Fabryka Kultury
- 13) Stowarzyszenie Music Label,
- 14) Fundacja Zero Point;

4. Kultura fizyczna:

- 1) Automobilklub Sudecki,
- 2) Gminny Ludowy Klub Sportowy „Świdnica”,
- 3) Fundacja Wspierania Sportu „Łączynasfootball”,
- 4) IPMS Świdnica – Świdnickie Stowarzyszenie Modelarzy Redukcyjnych im. PFT,
- 5) Miejski Klub Sportowy „Stal-Polonia ” Świdnica,
- 6) Klub Sportowy „Sulek – Sport”,
- 7) Klub Sportowy „Tytan”,
- 8) Miejski Klub Sportowy „Polonia”,
- 9) Miejski Klub Siatkówki „Świdnica”,
- 10) Międzyszkolny Uczniowski Lekkoatletyczny Klub Sportowy „Olimpia”,
- 11) Stowarzyszenie Centrum Radiokomunikacji Amatorskiej,
- 12) Stowarzyszenie Boks Polonia Świdnica,
- 13) Stowarzyszenie Przyjaciół Koszykówki „Pick & Roll”,
- 14) Świdnicki Klub Biegacza „Hermes”,
- 15) Świdnicki Klub Kyokushinkai Karate,
- 16) Świdnicki Klub Piłki Ręcznej „Świdnica”,
- 17) Świdnickie Stowarzyszenie Sportowe „Bolko”,
- 18) Stowarzyszenie Świdnicki Klub Żeglarski „Qbryg”,
- 19) Stowarzyszenie Sportowe Modelarzy Ziemi Świdnickiej,
- 20) Świdnicki Klub Motocyklowy „Rider”,
- 21) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Bolko”,
- 22) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Licznikowiec – 2009,
- 23) Stowarzyszenie „Wyzwolenie”,
- 24) Uczniowski Klub Sportowy „Gryf”,
- 25) Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska Świdnica,

- 26) Klub Sportowy „Svida”,
- 27) Uczniowski Klub Sportowy „Świdnica”,
- 28) Uczniowski Klub Sportowy Judo Świdnica,
- 29) Uczniowski Klub Sportowy Taekwon - do „Gryf”,
- 30) Stowarzyszenie Dolnośląski Klub Golfowy ;

5. Organizacje katolickie:

- 1) Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Świdnickiej Parafia NMP Królowej Polski,
- 2) Akcja Katolicka Diecezji Świdnickiej;

6. Organizacje kombatanckie:

- 1) Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego Oddział w Świdnicy,
- 2) Związek Inwalidów Wojennych Oddział w Świdnicy,
- 3) Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych –Koło Miejskie i Koło Gminne,
- 4) Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – Obwód Świdnica,
- 5) Związek Sybiraków Koło Ziemi Świdnickiej,
- 6) Związek Żołnierzy Wojska Polskiego,
- 7) Stowarzyszenie Społeczno-Kombatanckie Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”.

7. Organizacje zawodowe (branżowe), pasje, ekologia:

- 1) Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Kupców Świdnickich,
- 2) Świdnickie Stowarzyszenie „Gryf”,
- 3) Świdnicka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Techniczna Naczelnej Organizacji Technicznej,
- 4) Powiatowe Zrzeszenie Pszczelarzy,
- 5) Stowarzyszenie Handlowców i Producentów „Parkowa”,
- 6) Związek Wolnego Handlu „Hermes”,
- 7) Stowarzyszenie Drobnych Przedsiębiorców Powiatu Świdnickiego „Sudety”,
- 8) Polski Związek Działkowców „Tulipan”
- 9) Polski Związek Wędkarski,
- 10) Koła Łowieckie,
- 11) Stowarzyszenie Ogrodów Działkowych „Prawdziwek”,
- 12) Stowarzyszenie Ogrodowe Rodzinnego Ogrodu Działkowego „Pod Grzybem”,
- 13) Genealogiczne Stowarzyszenie Przyjaciół Rodzin „Saga Rodów Barszczewskich”,
- 14) Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze oddział Świdnica,
- 15) Sudeckie Towarzystwo Rekonstrukcji Historycznej,
- 16) Towarzystwo Opieki Nad Zwierzętami Oddział w Świdnicy,
- 17) Stowarzyszenie Ekologiczne "Ojczyzna";

8. Patriotyzm, rozwój człowieka, rozwój lokalny, samorząd:

- 1) Związek Harcerstwa Polskiego, Komenda Hufca Świdnica im. Szarych szeregów,
- 2) Towarzystwo Regionalne Ziemi Świdnickiej,
- 3) Stowarzyszenie Wspólnota Samorządowa Ziemi Świdnickiej,
- 4) Świdnickie Towarzystwo Partnerstwa Miast,
- 5) Stowarzyszenie na Rzecz Człowieka: Integracja Tolerancja Odrodzenie Niezależność „Iton”,
- 6) Dolnośląskie Centrum Inicjatyw Społecznych,
- 7) Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko – Jaworskie”,

8) Miejski Komitet Obywatelski - Niezależne Forum Społeczne,

9) Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej „Carpe Diem”;

9. Pomoc społeczna, ochrona zdrowia, rodzina:

1) Fundacja Małżeństwo Rodzina,

2) Świdnickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych,

3) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Świdnicy,

4) Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum”,

5) Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Świdnicy,

6) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Świdnicy,

7) Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła w Świdnicy,

8) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Głuchym i Niedosłyszącym „Krzyk Ciszy”,

9) Towarzystwo Opieki nad Chorymi ze Stomią „Życie”,

10) Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Świdnicy,

11) Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”,

12) Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce”,

13) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejski w Świdnicy,

14) Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Access”,

15) Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta koło w Świdnicy,

16) Świdnickie Stowarzyszenie „Amazonki”,

17) Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Terenowy Oddział w Świdnicy,

18) Europejska Fundacja Inicjatyw Psychospołecznych „Pro Salute”,

19) Caritas Diecezji Świdnickiej,

20) Fundacja „Pomóżmy Naszym Pacjentom”,

21) Fundacja Ziemi Świdnickiej "SKSK",

22) Liga Kobiet Polskich Koło w Świdnicy,

23) Oddział Wałbrzyski Polskiego Towarzystwa Chorób Nerwowo-Mięśniowych,

24) Stowarzyszenie „Świdnicki Bank Żywności”,

25) Stowarzyszenie Rodziców i Społeczności Szkolnej “Blżej Ciebie”,

26) Fundacja Organizacji Zdrowia Stavrelli

27) Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem, Zaburzeniami Rozwojowymi i Ich Rodzin "Sensus",

28) Fundacja na Rzecz Wspierania Rozwoju i Aktywności Osób Niepełnosprawnych "Wskazać Drogę",

29) Mamy co kochamy czyli Stowarzyszenie Świdnickich Mam,

30) Fundacja „Mumimamma”.

Trudno określić wielkość i znaczenie poszczególnych organizacji. Z punktu widzenia gminy Miasto Świdnica najaktywniej dają znać o sobie stowarzyszenia działające w dziedzinach pomocy społecznej i ochrony zdrowia, przedsiębiorczości oraz kultury fizycznej. To one w największym stopniu liczą, że miasto będzie z ich udziałem realizowało swoje zadania.

Rozdział II

Współpraca Gminy Miasto Świdnica z organizacjami pozarządowymi

1. Pojęcie Programu Współpracy i zasady jego tworzenia.

Wejście w życie w 2004 r. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie otworzyło nowy rozdział w relacjach administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Wcześniej obowiązywała uznaniowość ze strony administracji publicznej przy rozdzielaniu środków publicznych. W ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zostały stworzone podstawy prawne do systematycznej współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Dzięki wprowadzonym w niej rozwiązaniom dotychczasową uznaniowość zastąpił obowiązek współpracy władz publicznych z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Tym samym zostały stworzone podstawy dla rzeczywistej konkurencji w obszarze zadań publicznych. Ustawa określa formy i zasady współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną, tryb zlecenia realizacji zadań publicznych oraz przyznawania środków finansowych na realizację tych zadań.

Podstawowym dokumentem programowy, określający zasady polityki realizowanej przez organ administracji publicznej wobec sektora pozarządowego określającym formy i zasady tej współpracy jest program współpracy. Zgodnie art. 5a ust 1 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyjmowanie rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi jest obowiązkiem każdej jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto samorzady mogą przyjmować (nieobligatoryjnie) programy wieloletnie.

W samorządach program współpracy jest przyjmowany uchwałą organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego (np. rady miasta, gminy, powiatu, sejmiku wojewódzkiego) jako podstawowym dokumentem, który opisuje zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi, a działającymi na danym terenie organizacjami pozarządowymi. Najlepiej jest gdy program współpracy jest tworzony wspólnie przez władze lokalne i sektor pozarządowy. Przepisy wymagają (art. 5a ust 1), aby przed uchwaleniem program był konsultowany z organizacjami pozarządowymi. Wprowadzając ustawy obowiązek konsultowania programu współpracy, do ustawy wpisano, że sposób tych konsultacji musi być opisany w przyjmowanym przez radę programie współpracy (art. 5a ust 4 pkt 10). Innym wymogiem, który również będzie miał wpływ na powstawanie programu współpracy jest możliwość tworzenia rad działalności pożytku publicznego. W przypadku istnienia takiej rady w województwie, powiecie lub gminie program musi być obowiązkowo zaopiniowany przez taką radę. Przyjęcie zasad opiniowania programu współpracy wynika także z nowego obowiązku – przyjęcia przez organ stanowiący uchwały dotyczącej konsultowania aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi (art. 5 ust. 5). Ważne jest jednak by w sprawie programu współpracy mogli się wypowiedzieć przedstawiciele jak największej liczby lokalnych organizacji.

Przepisy wymagają, by roczny program współpracy był uchwalony do 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu (art. 5a ust.1). Program powinien stanowić wytyczną przy opracowywaniu budżetu, a nawet zawierać zaplanowaną kwotę, którą dany samorząd chce w następnym roku przeznaczyć na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Na stronach Departamentu Pożytku Publicznego zapisano pięć podstawowych zasad dotyczących tworzenia programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi:

1. Program współpracy dotyczy organizacji pozarządowych w ogóle, a nie wyłącznie organizacji pożytku publicznego.
2. Program współpracy ma charakter obligatoryjny.
3. Formalnie program współpracy ma charakter roczny ale powinien być tworzony z perspektywą współpracy wieloletniej.
4. Sam proces budowania programu współpracy powinien być efektem współpracy dwóch podmiotów: właściwej jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych działających na jej obszarze.
5. Program współpracy dotyczyć powinien różnorodnych form współpracy a nie jedynie zlecenia zadań.

Ustawa natomiast przewiduje co program powinien zawierać (art. 5a ust 4.). Muszą się w nim znaleźć następujące elementy:

1. **cel główny i cele szczegółowe programu** - program współpracy nie powinien być uchwalany tylko po to i dlatego, aby spełnić wymóg ustawy. Jego tworzenie, uchwalenie i realizacja musi mieć cel, który wpisuje się w samorządową strategię i odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności;
2. **zasady współpracy** – oprócz pryncypiów, które wymieniono w ustawie (art. 5 ust 3), istnieje cały szereg praktycznych zasad, które mogą stanowić przełożenie ustawowych zasad na praktyczne rozwiązania. Na przykład zasada jawności wymaga ustalenia w programie konkretnych rozwiązań dotyczących polityki informacyjnej i zapewnienia społecznej kontroli nad procesem podejmowania decyzji dotyczących współpracy z organizacjami. Zasady współpracy mogą też obejmować opis konkretnych narzędzi wymiany informacji. W tym punkcie mieszczą się również obowiązki i prawa współpracujących podmiotów. Program współpracy może zawierać wymogi obowiązujące organizacje w relacjach z samorządem, jak również zobowiązania samorządu w kontaktach z organizacjami.
3. **zakres przedmiotowy** – to zakres tematyki, która jest przedmiotem współpracy samorządu z organizacjami. Zakres ten może obejmować wyłącznie sferę pożytku publicznego określoną w art. 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Standardem powinna być współpraca we wszystkich dziedzinach należących jednocześnie do zadań własnych samorządu i do sfery pożytku publicznego. Program współpracy może jednak wprowadzać ograniczenia – wskazując, jaki będzie zakres współpracy i jakie zadania publiczne lokalne władze mają zamiar realizować we współpracy z sektorem pozarządowym.
4. **formy współpracy** – w ustawie wymieniono przykładowe formy współpracy władz publicznych z organizacjami pozarządowymi. Ponieważ nie są one obligatoryjne, stąd zapis wymagający by w programie znalazły się formy współpracy, o których mowa w art. 5 ust 2, należy rozumieć jako prawo organu stanowiącego do wybrania, które z przykładowych form będzie stosował. Samorząd ma również prawo rozszerzyć współpracę z sektorem pozarządowym o inne elementy. Programy przyjmowane przez różne samorzady pokazują, że możliwości w tym zakresie jest bardzo wiele. Obejmują one zarówno inne niż wymienione w ustawie formy kooperacji, jak i różne preferencje i udogodnienia, które samorzady oferują organizacjom działającym na ich terenie.

5. **priorytetowe zadania publiczne** – określenie zadań, które samorząd przewiduje zlecić organizacjom pozarządowym. Należy jednak pamiętać, że również w ciągu roku organizacje mają prawo występować z inicjatywą przejmowania lub podejmowania nowych zadań (art. 12. ust 1).
6. **okres realizacji programu** – dla programów rocznych będzie on tożsamy z rokiem budżetowym. W przypadku programów wieloletnich może obejmować dowolną perspektywę czasową. Uchwalenie programu wieloletniego obejmującego okres od 3 do 5 lat daje organizacjom poczucie stabilności w zakresie współpracy z samorządem.
7. **sposób realizacji programu** – ten punkt jest silnie powiązany z formami współpracy, o których mowa w pkt 4. Intencją jest, by program był dla organizacji swego rodzaju instrukcją, która wskaże, kto po stronie administracji lokalnej jest odpowiedzialny za realizację programu i w jaki sposób organizacje mogą skorzystać z poszczególnych form współpracy. Zapisy te są szczególnie ważne w sytuacji, gdy wprowadzane są nowe formy współpracy. Ponadto, dzięki opisaniu sposobu realizacji programu ma on walor edukacyjny dla nowopowstających organizacji, których członkowie nie mają jeszcze doświadczeń we współpracy z władzami lokalnymi.
8. **wysokość środków planowanych na realizację programu** – uchwalenie programu przed uchwałą budżetową (do 30 listopada) oraz wymóg określenia w nim wysokości środków finansowych daje możliwość zapewnienia w budżecie środków adekwatnych do planowanych zadań. Nowela ustawy o pożytku z 2011 r. zmieniła zawartość programu współpracy – zamiast środków „przeznaczanych” na współpracę należy zamieścić w sprawozdaniu wysokość środków „planowanych” na realizację programu. Zmiana ta ma umożliwić bardziej elastyczne formułowanie programów współpracy, gdy nie jest jeszcze znany ostateczny kształt budżetu na przyszły rok (w przypadku programów rocznych) lub na kolejne lata (w przypadku programów wieloletnich).
9. **sposób oceny realizacji programu (ewaluacji) programu** – w celu weryfikacji jego skuteczności oraz wprowadzania ewentualnych poprawek w kolejnych latach. W proces ewaluacji powinny być włączone zarówno organizacje, jak i przedstawiciele samorządu. Ważne jest, by przyjmowane w programie wskaźniki oceny nie zmieniały się co roku. Dzięki temu, zarówno samorząd, jak i organizacje będą miały możliwość monitorowania tendencji, które pojawiają się we współpracy obu sektorów, co będzie przydatne w planowaniu długofalowym (strategicznym). Przyjęte w programie sposoby oceny znajdą również odzwierciedlenie w sprawozdaniu z realizacji programu, które organ wykonawczy musi przedłożyć co roku organowi stanowiącemu (art. 5a ust 3).
10. **informację o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu konsultacji** – to opis w jaki sposób zrealizowany został wymóg konsultowania nowego programu z organizacjami pozarządowymi. Formy konsultacji muszą być dostosowane do lokalnych warunków – będą one zależały między innymi od szerokości samorządu. Inaczej konsultowany musi być program w małej gminie, gdzie jest kilka organizacji, zupełnie inaczej w województwie, gdzie działa ich kilka tysięcy. Główną determinantą będzie jednak stopień uspołecznienia procesu powstawania programu – najlepiej, gdy partycypacja nie będzie polegała tylko na możliwości zapoznania się z przygotowanym przez urzędników dokumentem, lecz na realnym współtworzeniu zapisów programu współpracy przez sektor pozarządowy.

11. tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert – każdy konkurs na zlecenie realizacji zadań publicznych ogłaszany przez władze samorządowe wymaga powołania komisji, w skład której wchodzi nie tylko urzędnicy, ale również osoby reprezentujące organizacje pozarządowe (art. 15 ust 2d). Zasady na jakich powoływani są członkowie tych komisji, w szczególności reprezentanci sektora pozarządowego oraz sposób działania komisji muszą być opisane w programie współpracy.

O tym co ostatecznie znajdzie się w programie współpracy decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, który go uchwala. Ostateczna zawartość dokumentu powinna wynikać z konsultacji i dyskusji pomiędzy samorządem a lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

Warto też wspomnieć o tym, co nie może się znaleźć w programie. Od wejścia w życie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie samorządy nie mają prawa decydować o procedurach ogłaszania konkursów i przyznawania dotacji. Są one określone w ustawie i rozporządzeniu wykonawczym do niej (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania - Dz. U. z 2011 r. nr 6 poz. 25 zwanym dalej „Rozporządzeniem w sprawie wzoru oferty, ramowego wzoru umowy i wzoru sprawozdania na realizację zadania publicznego”).

W razie nie uchwalenia programu, każdy podmiot, który ma interes prawny w jego uchwaleniu np. organizacja pozarządowa działająca na terenie danej jednostki samorządu może, po bezskutecznym wezwaniu do uchwalenia programu, zaskarżyć jego brak do sądu administracyjnego (art. 101 a Ustawy o samorządzie gminnym).

Władze wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego nie tylko odpowiadają za przygotowanie programu współpracy i jego realizację. Mają także obowiązek (art. 5a ust 3) przedłożyć organowi stanowiącemu (radzie, sejmikowi) sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.

Nowelizacja ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie z dnia 9 listopada 2015 r. zmieniła termin przekazania sprawozdania i opublikowania w Biuletynie Informacji Publicznej go z 30 kwietnia na 31 maja każdego roku.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przewiduje także możliwość uchwalania przez samorządy wieloletnich programów współpracy (art. 5a ust. 2), przy czym ustawa nie określa, ile lat mogą obowiązywać programy uchwalane przez samorząd.

Zgodnie z art. 5a ustawy o działalności pożytku publicznego organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy. Oznacza to, że program współpracy będzie dotyczył wielu typów podmiotów:

- 1) organizacji pozarządowych;
- 2) osób prawnych i jednostek organizacyjnych działających na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 3) stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) spółdzielni socjalnych;
- 5) spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz klubów sportowych będących spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 stycznia 1996

o kulturze fizycznej o ile nie działają one w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Jak już było wspomniane program współpracy musi być uchwalony do 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu. Program współpracy z organizacjami, określając, np. jakie zadania realizowane przez organizacje ma zamiar finansować samorząd, jest ściśle związany z budżetem. Zatem program powstaje przed uchwaleniem budżetu. Ustawa wymaga, by w rocznym programie współpracy zawarte były informacje o wysokości środków planowanych na realizację programu. Nowela ustawy o pożytku z 2011 r. zmieniła zawartość programu współpracy – zamiast środków „przeznaczanych” na współpracę należy zamieścić w programie wysokość środków „planowanych” na realizację programu. Zmiana ta umożliwi bardziej elastyczne formułowanie programów współpracy, gdy nie jest jeszcze znany ostateczny kształt budżetu na przyszły rok. Wcześniej uchwalenie programu daje możliwość wcześniejszego ogłaszania konkursów.

Zgodnie z art. 13 ust 5 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie konkursy na kolejny rok budżetowy mogą być ogłaszane na podstawie projektu uchwały budżetowej. Ogłoszenie konkursów w listopadzie i rozstrzygnięcie ich pod koniec grudnia lub na początku stycznia zapewnia ciągłość finansowania tych zadań, które zostały zlecone organizacjom na jeden rok. Każdy samorząd jest zobowiązany program współpracy na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej.

2. Program współpracy w Gminie Miasto Świdnica

Zgodnie z art. 5 ust.3 ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie każdy organ stanowiący jednostkę samorządu terytorialnego ma obowiązek uchwalenia rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Taki program musi posiadać, więc każda gmina, powiat i województwo. Program współpracy reprezentuje politykę jednostki samorządu terytorialnego w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, we współpracy z Radą Działalności Pożytku Publicznego, opracowało „Zasady tworzenia programu współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Metodologia i zalecenia”. W dokumencie tym określono pięć podstawowych zasad dotyczących tworzenia programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

W oparciu o powyższe wytyczne w Świdnicy w 2004 roku powstał pierwszy program współpracy na rok 2005, który został przyjęty uchwałą nr XXVI/289/04 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 26 listopada 2004 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną na 2005 r. ” oraz kolejne aż do programu na rok 2011. Programy te, przed uchwaleniem przez Radę Miejską były konsultowane ze wszystkimi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta Świdnicy na zasadzie przesłania organizacji kopii projektu programu z prośbą o przekazanie do niego ewentualnych uwag, sugestii czy propozycji. Programy te ewaluowały i co skutkowało że były rokrocznie modyfikowane i udoskonalane.

Nowelizacja w grudniu 2010 r. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która wprowadziła sposób i termin przygotowywania programów współpracy, a także jego szczegółowy zakres oraz Uchwała Nr XLVII/573/10 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 27 sierpnia 2010 r.

w sprawie w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, spowodowały iż program na 2012 rok i następne były tworzone już zgodnie z ww. przepisami.

W Gminie Miasto Świdnica przyjęto Programy współpracy na rok:

1. 2013 - Uchwałą nr XXII/264/12 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 30 listopada 2012 r.
2. 2014 - Uchwałą NR XXXII/366/13 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 8 listopada 2013 r.

W obu programach celem głównym była poprawa jakości życia mieszkańców Miasta, w szczególności w sferach zadań publicznych zleczanych do realizacji organizacjom.

3. Zasady współpracy.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w art. 5 ust. 1 wprowadza generalny obowiązek współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w sferze zadań publicznych, określonych w art. 4 tejże ustawy (tj. w zakresie prowadzonej przez organizacje działalności pożytku publicznego). Sfera działania obejmuje następujący zakres:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 3) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;
- 4) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 5) działalności charytatywnej;
- 6) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- 7) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- 8) ochrony i promocji zdrowia;
- 9) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 10) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 11) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 12) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 13) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 14) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 15) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 16) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 17) wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 18) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 19) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 20) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 21) turystyki i krajoznawstwa;
- 22) porządku i bezpieczeństwa publicznego;

- 23) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 24) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 25) ratownictwa i ochrony ludności;
- 26) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 27) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- 28) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 29) promocji i organizacji wolontariatu;
- 30) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 31) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 32) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 33) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 34) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 35) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32..

Rada Ministrów może rozszerzyć przedstawiony powyżej katalog o inne zadania, kierując się ich szczególną społeczną użytecznością oraz możliwością ich realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty. Wyliczenie zakresu zadań zaliczonych do sfery pożytku publicznego ma charakter wyczerpujący.

Z zapisu wyżej wymienionego artykułu wynika, że:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, które zgodnie z ustawami samorządowymi, wykonują zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność wykonujące te zadania publiczne również we współpracy z organizacjami. Nie ma tu mowy o „uczestnictwie”, „wspieraniu”, czy „popieraniu” organizacji pozarządowych, lecz o wspólnej realizacji zadań.
2. Samorządy realizują zadania we współpracy z wymienionymi w ustawie podmiotami odpowiednio do terytorialnego zakresu swego działania. Jest to wyraźne wskazanie, iż wszelkie formy współpracy mogą dotyczyć terenu i mieszkańców terytorium danej jednostki samorządu terytorialnego. Oznacza to, że np. gmina nie może wspierać działalności organizacji pozarządowej, która nie realizuje zadań publicznych na jej terenie (np. pomaga ofiarom powodzi, ale w innej części kraju).
3. Samorządy współpracują z organizacjami wyłącznie w zakresie swoich zadań. Zadania poszczególnych szczebli samorządów są określone ustawami. Oznacza to, że jeżeli coś nie należy do zadań danej jednostki samorządu terytorialnego, to nie może ona w tym zakresie prowadzić współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Współpraca administracji i organizacji pozarządowych ma odbywać się na zasadach:

1. pomocniczości,
2. suwerenności stron,
3. partnerstwa,
4. efektywności,
5. uczciwej konkurencji,
6. jawności.

Wyjaśnienie wyżej wymienionych zasad znalazło się w „Zasadach tworzenia programu współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” przygotowanych przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki, uzasadnieniu do projektu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W programach współpracy Gminy Miasto Świdnica na 2013 i 2014 określono, że współpraca pomiędzy podmiotami Programu odbywać się miała na zasadach:

- 1) partnerstwa - w którym podmioty programu, jako równoprawni partnerzy, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, tworzeniu programów ich rozwiązywania oraz w wykonywaniu zadań publicznych;
- 2) pomocniczości - Miasto, uznając prawo zorganizowanych wspólnot obywateli do samodzielnego rozwiązywania problemów, w tym także należących do sfery zadań publicznych, wspiera działalność organizacji;
- 3) efektywności - w myśl której Miasto współpracując z organizacjami realizuje w sposób optymalny zadania publiczne;
- 4) uczciwej konkurencji i jawności- Miasto udostępnia współpracującym z nim organizacjom informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi organizacjami oraz zapewnia przejrzystość procedur przyznawania dotacji;
- 5) suwerenności – Miasto oraz organizacje w swoich decyzjach i działaniach są niezależne.

Można stwierdzić, iż ze strony Gminy Miasto Świdnica zasady te były realizowane i przestrzegane.

4. Formy współpracy

Przepis art. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oprócz zobowiązania administracji do współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami z nimi zrównanymi zawiera katalog przykładowych form tej współpracy. Należy podkreślić, że jest to jedynie wyliczenie przykładowe, co oznacza, że współpraca może odbywać się także w innych formach niż wymienione w tym przepisie. Formy współpracy można podzielić na dwie grupy: współpracę pozafinansową i finansową.

4.1 Pozafinansowe formy współpracy

Do współpracy pozafinansowej można zaliczyć:

- 1) Wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności przez organy administracji publicznej i zainteresowane organizacje. Informowanie ustawa przewiduje, jako jedną z przykładowych form współpracy, wzajemne informowanie się administracji publicznej i organizacji pozarządowych o planowanych działaniach. Można powiedzieć, że każda współpraca rozpoczyna się od wymiany informacji. Bez wzajemnego informowania się trudno sobie wyobrazić prowadzenie jakiegokolwiek sensownej współpracy. Warto zwrócić uwagę, że w ustawie mowa jest o wzajemnej wymianie informacji. Oznacza to, że nie tylko administracja ma obowiązek przekazywania informacji organizacjom pozarządowym, ale przepływ informacji powinien następować również w drugą stronę. Przepisy nie określają formy, w jakiej wzajemne

informowanie powinno się odbywać. Dobrą i sprawdzającą się formą wzajemnej wymiany informacji są spotkania organizacji pozarządowych z przedstawicielami samorządu.

- 2) Konsultowanie projektów aktów prawnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej pożytku publicznego organizacji pozarządowych. Forma współpracy dalej idącą niż tylko proste informowanie się o swoich zamierzeniach. Organy administracji zobowiązane są w zakresie przygotowywanych przez siebie aktów prawnych nie tylko poinformować o tym organizacje pozarządowe, ale także umożliwić im wyrażenie swojej opinii. Konsultowane mają być nie tylko projekty ustaw i rozporządzeń przygotowywane przez ministrów, ale również akty prawa miejscowego uchwalane przez organy samorządu terytorialnego (np. projekty uchwał rad gmin). Szczególnym aktem prawa miejscowego, który nie tylko powinien być konsultowany, ale przede wszystkim tworzony we współpracy z organizacjami pozarządowymi, powinien być roczny program współpracy.
- 3) Tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej. Należy zwrócić uwagę, iż ta forma współpracy może pokrywać się z omówionymi wyżej. Wspólne zespoły mogą być między innymi powoływane w celu lepszego przepływu informacji lub opiniowania projektów aktów prawnych. Szczególnym rodzajem takiego zespołu doradczego jest powołana na mocy ustawy Rada Działalności Pożytku Publicznego. Niemniej jednak ustawa pozwala na tworzenie różnorodnych zespołów i to nie tylko na szczeblu centralnym. Warto w tym miejscu zauważyć, iż w niektórych przypadkach obowiązek powoływania takich wspólnych zespołów wynika z obowiązujących już przepisów innych ustaw.

O tym, jakie inne formy współpracy mogą zostać nawiązane pomiędzy samorządami a organizacjami, decydują lokalne potrzeby oraz pomysłowość partnerów. Poniżej przedstawiam ich przykłady:

- 1) Współpraca przy pozyskiwaniu środków finansowych. Aktywna działalność organizacji pozarządowych to także szansa na przyciągnięcie dodatkowych środków szczególnie z funduszy Unii Europejskiej. Rolą samorządu może być wsparcie merytoryczne. Posiadając specjalistów w tym zakresie, samorząd może nie tylko zachęcać organizacje do składania projektów, ale również pomoc w ich tworzeniu poprzez konsultacje czy szkolenia. Jeżeli zaś brakuje takich specjalistów w urzędzie, przy zamawianiu szkoleń czy konsultacji zewnętrznych można uwzględnić lokalne organizacje pozarządowe.
- 2) Pomoc w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych. Wiele samorządów utrzymuje regularne kontakty z partnerami w innych krajach. Współpraca ta nie powinna ograniczać się tylko do kontaktów pomiędzy urzędami. Wskazane jest wręcz, aby obejmowała także współpracę pomiędzy organizacjami pozarządowymi. Pomoc urzędu, przede wszystkim w znalezieniu partnerów i nawiązaniu pierwszego kontaktu, może później owocować realizacją wspólnych przedsięwzięć, wymianami mieszkańcami czy wsparciem merytorycznym lub finansowym ze strony partnerów. Najczęściej udaje się doprowadzić do takiej współpracy, gdy organizacje zajmują się tą samą tematyką.
- 3) Współpraca z mediami, rozpowszechnianie informacji. Często samorząd dysponuje większymi możliwościami docierania z informacją do mieszkańców. Dotyczy to stron internetowych, lokalnych biuletynów, gazet i informatorów wydawanych przez samorzady.

- 4) Udostępnianie nieruchomości. Problemy lokalowe stanowią często istotną barierę rozwoju organizacji. Samorząd jest dysponentem wielu nieruchomości i umożliwienie organizacjom korzystania z tych nieruchomości stanowi czynnik, który może znacząco pomagać w rozwoju sektora pozarządowego.

W Gminie Miasto Świdnica w programie współpracy na 2013 r. zawarto następujące pozafinansowe formy współpracy:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu ich skoordynowania;
- 2) przekazywanie przez organizacje informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach publicznych;
- 3) publikowanie ważnych informacji przekazywanych przez Miasto dla organizacji na stronach internetowych Urzędu Miejskiego;
- 4) konsultowanie z organizacjami, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- 5) promocję organizacji przez Miasto, m.in. poprzez prowadzenie bazy danych organizacji;
- 6) wspieranie organizacji przez jednostki organizacyjne Miasta;
- 7) partnerski udział w projektach organizacji;
- 8) tworzenie, w miarę potrzeb, wspólnych zespołów o charakterze doradczym, inicjatywnym, składających się z przedstawicieli organizacji i Miasta;
- 9) prowadzenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych przy ul. Długiej 33, w którym organizacje mogą otrzymać nieodpłatnie lokal na działania statutowe, uczestniczyć w szkoleniach, a także korzystać z doradztwa w zakresie księgowości, przepisów prawa, zarządzania organizacjami, promocji i IT (doradztwo informatyczne), pozyskiwania i rozliczania środków publicznych, w tym unijnych;
- 10) w uzasadnionych przypadkach udostępnianie na preferencyjnych warunkach, obiektów Miasta na działania statutowe organizacji.

W programie współpracy na 2014 r. zawarto wyżej wymienione formy oprócz punktu 10, który został unieważniony przez Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego NK.N.4131.136.83.2013.AS z 2 XII 2013 r.

4.2 Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych

W 2011 r. samorząd Miasta Świdnica oddał na potrzeby działalności NGO Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych.

Jak już wspomniano wcześniej cechą charakterystyczną dla miasta Świdnicy jest duża liczba organizacji pozarządowych, które działają w wielu sferach życia codziennego. Na uwagę zasługiwał fakt, że siedziby tych organizacji były rozproszone po całym mieście i borykały się one z problemami lokalowymi. Nie było na terenie miasta obiektu, który zapewniałby organizacjom wsparcie infrastrukturalne, a także integrowałby te organizacje w celu kompleksowego zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej i wymiany zebranych doświadczeń. Większość organizacji dysponowało lokalami, które były w złym stanie technicznym, a także były wykorzystywane mało racjonalnie (lokal 50 m² wykorzystywany 1 lub 2 razy w tygodniu w pozostałe dni był nieużytkowany). Często też nie były dostosowane do ich potrzeb.

Dodatkowo problemem był brak dostępu do sal konferencyjnych i szkoleniowych, specjalistycznych pomieszczeń biurowych, stanowisk komputerowych itp. Niektóre organizacje ze względu na trudności finansowe nie miały dostępu do ksera, faksu, komputera itp., co jest podstawą dla ich prawidłowego funkcjonowania.

Wszystkie te organizacje w swojej działalności napotykały na wiele problemów (zła sytuacja finansowa i trudności w zdobywaniu funduszy, brak osób gotowych do bezinteresownej pracy na rzecz organizacji, słaba integracja organizacji.) Gmina Miasto Świdnica od 2010 r. podjęła intensywne działania w zakresie rozwoju i lepszego wykorzystania potencjału trzeciego sektora, jakim dysponuje region i stworzyła Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, jako placówki o wysokim standardzie. Miasto dysponując obiektem, przebudowało go na potrzeby Centrum, co miało na celu rozwiązanie występujących problemów poprzez stworzenie obiektu dostosowanego użytkowo i architektonicznie do potrzeb organizacji. Utworzenie Centrum zapewniło mieszkańcom dostęp do usług świadczonych przez organizacje pełniące kluczowe funkcje społeczne na możliwie wysokim poziomie.

Prowadzenie Centrum przyczyniło się do realizacji następujących celów:

- 1) wsparcia rozwoju i współpracy między lokalnymi organizacjami w ich działalności statutowej,
- 2) stworzenia przyjaznych warunków dla powstania nowych organizacji,
- 3) promocji sektora pozarządowego w życiu publicznym,
- 4) wsparcia współpracy pomiędzy miastem Świdnica a trzecim sektorem,
- 5) nadania obiektowi charakteru nie tylko prestiżowego, ale również ukierunkowującego w pożądaną sposób rozwój kapitału społecznego,
- 6) rozwiązywania problemów społecznych poprzez stworzenie miejsca integracji i wymiany doświadczeń,
- 7) wsparcia organizacji w procesie ich rozwoju i modernizacji,
- 8) zwiększenia szans na pozyskanie środków z zewnątrz,
- 9) zapewnienia dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- 10) poprawy gospodarności wykorzystania dostępnych zasobów na szczeblu lokalnym organizacji,
- 11) obniżenie kosztów JST na zarządzanie organizacjami pozarządowymi (uwolnienie i prywatyzacja wielu lokali zajmowanych przez NGO).

Budynek Centrum oddano do użytku w 2011 r. Budynek czterokondygnacyjny, podpiwniczony, o kubaturze 7760,18 m³, w którym są następujące pomieszczenia:

- 1) biura dla pracowników,
- 2) biura dla organizacji pozarządowych,
- 3) biura dla użytkowników wykorzystujących sporadycznie pomieszczenia,
- 4) sala konferencyjna z możliwością podziału na dwie mniejsze sale,
- 5) 2 sale szkoleniowe,
- 6) zespół dwóch pokoi gościnnych z łazienką,
- 7) zaplecze socjalne,
- 8) ogólnodostępne korytarze, hole, klatka schodowa i dźwig osobowy,
- 9) piwnice, w których planowane jest utworzenie sali na potrzeby NGO ,
- 10) pomieszczenia obsługi technicznej.

Obiekt przystosowany jest do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

Beneficjentami Centrum są;

- 1) organizacje pozarządowe i ich członkowie działające na terenie miasta Świdnicy,
- 2) mieszkańcy zainteresowani założeniem organizacji,
- 3) instytucje publiczne i prywatne zainteresowane współpracą z ngo'sami,
- 4) grupy wolontariuszy,
- 5) radni Młodzieżowej Rady Miasta,
- 6) osoby korzystające z porad radcy prawnego, Mediatorów, Biura Porad Obywatelskich.

Centrum prowadzono:

- w latach 2011-2014 przez „Unię Przedsiębiorców Dolnego Śląska”,
- od 1 sierpnia 2014 do 2 lipca 2015 r. przez Sudecką Izbę Przemysłowo - Handlową ze Świdnicy i Fundację „Merkury” z Wałbrzycha,
- od 3 lipca 2015 r. przez Referat Organizacji Pozarządowych Urzędu Miejskiego w Świdnicy.

Centrum jest czynne od poniedziałku do piątku od 8.00 do 19.00, czwartek 8.00-21.00 sobota i niedziela według potrzeb.

W ramach prowadzenie centrum realizowane są następujące zadania:

- 1) świadczenie usług szkoleniowych i doradczych
- 2) systematyczne wsparcie w codziennej działalności świdnickich ngo'sów,
- 3) promowanie wolontariatu, profesjonalizacja organizacji,
- 4) kreowanie pozytywnej atmosfery do rozwoju partnerstwa społeczno-publicznego i społeczno-prywatnego,
- 5) koordynowanie działań świdnickich ngo'sów, kojarzenie partnerów w celu wspólnego pozyskiwania środków zewnętrznych,
- 6) systematyczna diagnoza potrzeb świdnickich ngo'sów,
- 7) współpraca z instytucjami publicznymi i innymi partnerami w celu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, ekonomii społecznej oraz wsparcia ngo'sów.

Każda organizacja po złożeniu odpowiedniego wniosku może bezpłatnie korzystać m.in. z:

- 1) pomieszczeń i sprzętu,
- 2) adresu do korespondencji,
- 3) szafki na dokumenty,
- 4) pomieszczeń do spotkań i szkoleń.

Wszystkie ww. działania są prowadzone w systemie ciągłym.

4.3 Finansowanie jako podstawowa forma współpracy

Od samego początku działania samorządu, wiele emocji i kontrowersji budziły kwestie dotyczące korzystania przez organizacje pozarządowe z funduszy publicznych. Co prawda środki publiczne zawsze były przekazywane organizacjom, jednak często odbywało się to na zasadzie uznaniowej, bez jakichkolwiek kryteriów.

Ustrojowa regulacja dotycząca finansowania organizacji pozarządowych przez samorządy pojawiła się dopiero w ustawie z dnia 26 listopada 1998 roku o finansach publicznych, która wprowadziła pojęcie „podmiotów spoza sektora finansów publicznych i niedziałających w celu osiągnięcia zysku”. Ustawa zezwoliła samorządom na udzielanie dotacji organizacjom oraz nałożyła na samorządy, a konkretnie na organy stanowiące (rady gmin, powiatów, sejmiki wojewódzkie) obowiązek uchwalania „trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli

wykonywania zleconego zadania, z zapewnieniem jawności postępowania o udzielenie dotacji i jej rozliczenia”.

W mieście Świdnica, do roku 2004 r. włącznie, organizacjom pozarządowym udzielano dotacji na realizację zadań publicznych na podstawie uchwały nr XI/140/99 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 3 września 1999 r. w sprawie trybu postępowania o udzielenie dotacji z budżetu gminy dla podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych, sposobu rozliczania dotacji oraz sposobu kontroli wykonania zleconego zadania, która już nie obowiązuje.

Dopiero ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadziła daleko idące zmiany w zasadach przekazywania organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych oraz środków finansowych na ich realizację przez administrację publiczną.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyraźnie wskazuje, iż jedyną dopuszczalną formą przekazywania środków z budżetu samorządu jest dotowanie realizacji zadania, nie zaś dofinansowanie organizacji.

Ze zlecaniem realizacji zadań publicznych nierozzerwalnie związane jest przekazywanie środków finansowych na ich realizację (dotacji). Ustawa nie przewiduje możliwości zlecenia zadań publicznych bez przekazania dotacji. Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym może nastąpić w dwóch formach:

- 1) Wspierania wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji.
- 2) Powierzenia wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na pełne sfinansowanie jego realizacji.

Wspieranie realizacji zadań to dziś częściej spotykana sytuacja. Organizacje pozarządowe i podmioty z nimi zrównane podejmują z własnej inicjatywy ogromną liczbę działań. Bardzo często są to zadania tożsame z zadaniami samorządu. Uznając konkretne przedsięwzięcie realizowane przez organizację za potrzebne, samorząd może je wesprzeć, przeznaczając określone środki na dofinansowanie realizacji zadania. Oznacza to, że z budżetu finansowana jest tylko część kosztów, zaś pozostałe pokrywane są z innych źródeł. Wspieranie to najczęściej wynik inicjatywy organizacji, która przygotowując nowe przedsięwzięcie zwraca się o dofinansowanie.

Powierzenie to inaczej przekazanie realizacji zadania. W sytuacji powierzenia wykonywania zadań publicznych inicjatywa będzie częściej leżała po stronie samorządu. Z tą formą zlecenia mamy do czynienia, gdy samorząd zdecyduje o chęci przekazania realizacji zadania organizacji pozarządowej. Konsekwencją takiej decyzji jest udzielenie dotacji na finansowanie, czyli pokrycie całości kosztów realizacji zadania.

Wspieranie lub powierzenie zadania najczęściej odbywa się przez przeprowadzenie otwartego konkursu ofert. Zarówno powierzenie jak i wsparcie danego zadania nie może odbywać się jednak w drodze otwartego konkursu ofert uregulowanego w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jeżeli przepisy szczególne, regulujące zakres merytoryczny danego zadania, przewidują odrębny tryb jego zlecenia. I tak odrębnego trybu zlecenia realizacji wymagają np. zadania:

- 1) ochrony zabytków – dotowanie na zasadach uchwały podjętej na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014r., poz. 1446 z późn. zm.);
- 2) ochrony przeciwpożarowej – zlecenie w trybie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.).

Dodatkowo ustawa o działalności pożytku publicznego pozwala na dofinansowywanie zadań (poza konkursem) w ramach:

- 1) art. 19 a tryb pozakonkursowy,
- 2) inicjatywy lokalnej.

Ponadto zadania mogą być realizowane na podstawie umów, zleceń w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych oraz promocję poprzez sport.

4.3.1 Tryb otwartego konkursu ofert

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadza procedury otwartego konkursu ofert, które ujednolicają sposób przekazywania środków publicznych na realizację zadań dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego.

Do otwartego konkursu ofert mogą przystąpić następujące podmioty wymienione :

- 1) organizacje pozarządowe,
- 2) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
- 3) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) spółdzielnie socjalne,
- 5) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określa podmioty, z którymi współpraca nie może być prowadzona w formie zlecenia im zadań publicznych, gdyż do nich nie stosuje się przepisów o działalności pożytku. Należą do nich:

- 1) związki zawodowe i organizacje pracodawców,
- 2) partie polityczne,
- 3) samorządy zawodowe,
- 4) fundacje utworzone przez partie polityczne.

Otwarty konkurs ofert składa się z następujących etapów.

Ogłoszenie

Organy administracji publicznej (np. wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, wojewoda, minister) ogłasza otwarty konkurs ofert, z co najmniej z 21 dniowym wyprzedzeniem. Oznacza to, że od momentu ukazania się ogłoszenia do czasu podjęcia pierwszych kroków zmierzających do rozstrzygnięcia konkursu musi upłynąć termin, co najmniej 21 dni, w tym czasie organizacje pozarządowe zainteresowane realizacją zadania mają czas na przygotowanie się do tego zadania oraz na złożenie oferty.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie zawiera informacji jak szczegółowy ma zostać określony rodzaj zadania. Najczęściej zadania mające być przedmiotem współpracy formułowane są według:

- 1) w pierwszej kolejności zakresu realizacji zadania, to znaczy w sensie szeroko pojętym i ogólnie sformułowanych dziedzin i funkcji powierzonych jednostkom samorządu terytorialnego, np. upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- 2) następnie nazwy realizowanego zadania, tj. w znaczeniu dających się określić działań powiązanych celem szczegółowym np. Szkolenie zawodników w różnych dyscyplinach sportu.

Ogłoszenie musi być zamieszczone w tym samym czasie:

- 1) w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej,
- 2) w siedzibie organu administracji na tablicy ogłoszeń,
- 3) na stronie internetowej organu administracji publicznej.

Ogłoszenie można także zamieścić w dzienniku lub tygodniku .

Ogólne kryteria wyboru ofert zostały określone w ustawie, jednak w ogłoszeniu organy administracji mogą określić bardziej szczegółowe przesłanki, na podstawie, których dokonają wyboru wykonawcy zadania.

Oferta realizacji zadania

Na ogłoszenie otwartego konkursu ofert organizacje pozarządowe oraz inne podmioty uprawnione do uczestnictwa w konkursie składają ofertę realizacji zadania publicznego. Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty biorące udział w konkursie ofert zobowiązane są przygotować swoje oferty zgodnie ze urzędowym wzorem określonym w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania .

Zgodnie ze wzorem ofert i art. 14 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oferta musi zawierać:

- 1) szczegółowy zakres zadania publicznego proponowanego do realizacji czyli jakie działania w ramach tego zadania organizacja chce zrealizować,
- 2) termin i miejsce realizacji zadania publicznego,
- 3) kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego czyli jakie koszty zostaną poniesione w związku z realizacją zadania np. koszt wynajmu hali,
- 4) informację o dotychczasowym doświadczeniu w realizacji podobnego rodzaju zadań,
- 5) informację o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających wykonanie zadania, oraz o planowanej wysokości środków uzyskanych na realizację danego zadania z innych źródeł,
- 6) deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania,
- 7) wnioskowaną kwotę dotacji,
- 8) informację o pozafinansowym rzeczowym (np. lokal, sprzęt, materiały) i osobowym (np. wolontariusze) wkładzie własnym w realizację zadania,
- 9) dane podmiotu składającego wniosek - adres, numer KRS, NIP, nazwę banku i numer rachunku, dane osoby kontaktowej, przedmiot działalności statutowej – odpłatnej i nieodpłatnej itp.).

Ponadto organizacja składająca ofertę musi złożyć m.in. następujące oświadczenia zawarte na końcu formularza oferty, że:

- 1) proponowane zadanie w całości mieści się w zakresie działalności pożytku publicznego organizacji lub podmiotu,
- 2) wszelkie zawarte w ofercie informacje są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym,

- 3) organizacja lub inny podmiot są związane z ofertą do określonego dnia, który deklaruje sama organizacja,
- 4) dane organizacji są zgodne z właściwym rejestrem.

Do ofert wnioskodawca zobligowany jest dołączyć aktualny odpis z rejestru.

Dodatkowo, organ administracji publicznej ogłaszający konkurs może żądać także innych dokumentów, które dostarczą informacji niezbędnych do rozstrzygnięcia konkursu.

Dwie lub więcej organizacji mogą złożyć ofertę wspólną.

Rozpatrzenie ofert

Po upływie terminu składania oferty są oceniane przez organ administracji publicznej, który ogłosił konkurs. Organ ten w celu wyboru najkorzystniejszych ofert powołuje komisję konkursową, zaopiniuje złożone oferty i przedłoży je organowi administracji publicznej do akceptacji. Komisja ta, zgodnie z ustawą o pożytku publicznym i wolontariacie, składa się z przedstawicieli organu wykonawczego jednostki, którymi są najczęściej pracownicy urzędu oraz osób wskazanych przez organizacje pozarządowych – ważne, aby nie byli powiązani z podmiotami uczestniczącymi w konkursie. W pracach komisji mogą uczestniczyć także z głosem doradczym osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadania. W komisjach nie powinni brać udziału radni. Do członków komisji stosuje się przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika. Komisje konkursową powołuje się zarządzeniem organu administracji publicznej. W programie współpracy określony powinien być tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Rozpatrywanie ofert ma dwa podstawowe etapy. Pierwszy etap weryfikacji formalnej, podczas którego sprawdzane jest czy oferta zawiera wszystkie niezbędne elementy. Oferta, która przejdzie pozytywnie weryfikację formalną, zostaje zakwalifikowana do kolejnego etapu – oceny merytorycznej. W tym etapie oceniana jest:

- 1) możliwość realizacji zadania przez organizację lub inne podmioty,
- 2) kalkulacja kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania,
- 3) proponowana jakość wykonywania zadania i kwalifikacje osób biorących udział w realizacji zadania publicznego
- 4) w przypadku konkursu w formie wspierania wykonania zadania publicznego, udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania,
- 5) wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i praca społeczna członków organizacji,
- 6) realizacja zadania przez organizację w latach poprzednich w kontekście rzetelności i terminowości realizacji zadań oraz rozliczenia otrzymanych na ten cel środków.

Ustawa przewiduje, iż konkurs może być rozstrzygnięty również wtedy, gdy wpłynie tylko jedna oferta. Jest to uzasadnione, gdyż ze względu na specyfikę zadań, które mogą być objęte konkursem, oraz płytki rynek oferentów mogą powstać sytuacje, w których już jedna dobra oferta będzie uważana za sukces. Wpłynięcie tylko jednej oferty nie zwalnia jednak od jej analizy. W przypadku negatywnej oceny konkurs zostaje nierozstrzygnięty. W takim wypadku organ administracji publicznej może ogłosić konkurs powtórnie albo w inny sposób wywiązać się z realizacji zadania. Organ administracji publicznej unieważnia otwarty konkurs ofert jeżeli nie złożono żadnej oferty, bądź żadna ze złożonych ofert nie spełnia wymogów zawartych w ogłoszeniu.

W konkursie ofert może wygrać więcej niż jedna oferta. Co oznacza, że dane zadanie może realizowane przez kilka podmiotów, które otrzymująca realizację zadania kwotę proporcjonalną do ogólnej kwoty realizacji zadania.

Ponadto, jeżeli oferent złoży ofertę spełniającą wszystkie wymagania, ale koszty realizacji zadania są wyższe od kwoty, którą może zaakceptować organ administracji publicznej, wówczas organ administracji publicznej można zaproponować takiemu oferentowi inną kwotę. Jeżeli ofert zgodzić się zaproponowaną kwotę wykonywać zadanie, następuje podpisanie umowy, do której poza ofertą załącza się zaktualizowany harmonogram jeżeli ulega zmianie i na pewno zaktualizowany kosztorys.

Rozstrzygnięcie otwartego konkursu ofert zawiera:

- 1) nazwą zadania publicznego,
- 2) nazwą oferenta,
- 3) wysokość przyznanych środków.

Każdy może żądać od organu administracji uzasadnienia dokonanego wyboru lub odrzucenia oferty w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu. Wybór ofert nie następuje w drodze decyzji administracyjnej, wobec czego od decyzji organu nie służy odwołanie.

W razie zawarcia umowy z danym oferentem, jego oferta wraz z zaktualizowanym harmonogramem i zaktualizowanym kosztorysem oraz aktualnym wypisem z rejestru stanowi załącznik do umowy o wykonanie zadania.

Umowa o wykonanie zadania publicznego

Następstwem rozstrzygnięcia konkursu zawarcie umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Ramowy wzór umowy o wsparcie/powierzenie realizacji zadania publicznego tak jak i przypadku wzoru oferty określa wspomniane już wcześniej rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania.

Załącznikami do umowy są: oferta na realizację zadania złożona przez organizację, zaktualizowany harmonogram realizacji zadania, zaktualizowany kosztorys realizacji zadania, kopia aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru lub ewidencji, umowa pomiędzy Zleceniobiorcami, którzy złożyli ofertę wspólną, określająca zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego.

Na uwagę zasługuje określenie wzoru umowy jako „ramowego”. Oznacza to, że obok zapisów obligatoryjnych, można wprowadzać do niej inne, wynikające ze specyfiki zadania, o ile nie są sprzeczne z rozporządzeniem.

Umowa o wspieranie lub powierzenie zadania publicznego może być zawarta na czas realizacji zadania lub na czas określony.

Zleczone zadanie publiczne może być wykonane wyłącznie przez organizację, podmiot, będący stroną umowy. Możliwe jest jednakże pod zlecenie wykonania części zadania, jeżeli zostało to wyraźnie przewidziane w umowie. Istotną regulacją są ograniczenia dotyczące podzlecenia. Zgodnie z ustawą zadanie nie może być zrealizowane przez podmiot niebędący stroną umowy. Chodzi o zapobieżenie sytuacji, w której organizacja wygrywająca konkurs, po uzyskaniu dotacji całość realizacji zadania przekazuje na przykład prywatnej firmie. Możliwe jest natomiast wykonanie określonej części zadania przez podwykonawcę.

Przepisy ustawy nakazują wyodrębnienie w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację umowy. Organizacja, która podpisała umowę i otrzymała dotację na realizację zadania

publicznego zobowiązana jest do wyodrębnienia w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację zadania, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Kontrola i ocena realizacji zadania

Organ administracji publicznej zlecający zadanie powinien dokonywać okresowej kontroli i oceny realizacji zadania, a w szczególności:

- 1) stanu realizacji zadania,
- 2) efektywności, rzetelności i jakości wykonania zadania,
- 3) prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- 4) prowadzenia dokumentacji określonej w przepisach prawa i w postanowieniach umowy.

Umowa może być rozwiązana przez zleceniodawcę, czyli organ administracji publicznej ze skutkiem natychmiastowym w przypadku wykorzystania udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, nieterminowego oraz nienależytego wykonywania umowy. Rozwiązując umowę zleceniodawca może określić kwotę dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, którą zleceniobiorca musi zwrócić wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi od dnia przekazania dotacji do budżetu organu zlecającego.

Sprawozdanie z wykonania zadania

Organizacja pozarządowa, która realizowała zadanie zlecone w trybie określonym ustawą, obowiązana jest najpóźniej w terminie 30 dni po upływie terminu zakończenia realizacji zadania określonego w umowie, złożyć organowi zlecającemu sprawozdanie z jego wykonania. Okresem sprawozdawczym jest również rok budżetowy. Dlatego też w razie zawarcia umowy na czas przekraczający rok organizacja zobowiązana jest złożyć częściowe sprawozdanie z realizacji zadania. Ponadto umowa o powierzenie/wsparcie realizacji zadania publicznego może przewidywać konieczność składania częściowych sprawozdań.

Tak jak w przypadku oferty i umowy wzór sprawozdania z realizacji zadania określa rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania. Sam druk sprawozdania, składanego przez podmiot realizujący zadanie publiczne zawiera część merytoryczną, która obejmuje m.in. opis tego, czy zakładane cele i rezultaty zostały osiągnięte w wymiarze określonym w ofercie, opis wykonania zadania i roli partnerów oraz określenie wymiernych rezultatów. Drugą częścią jest sprawozdanie z wykonania wydatków, zawierające rozliczenie ze względu na rodzaj kosztów i źródło finansowania oraz zestawienie faktur. Istotną – przyjazną dla organizacji, ale również dla samorządów zlecających im zadania, jest regulacja mówiąca, iż do sprawozdania należy dołączyć tylko spis wszystkich faktur (rachunków). Rozwiązanie takie nie zmusza organizacji do kopiowania setek faktur, zaś urzędnik kontrolujący realizację zadania ma również łatwiejszą pracę analizując zestawienia zamiast segregatorów dołączonych kopii dokumentów. W rozporządzeniu wprowadzono, że również zapis, że organ zlecający zadanie może żądać załączania dodatkowych materiałów, takich jak na przykład listy uczestników projektu, czy publikacje wydane w ramach projektu. Wymóg ten jest w pełni zasadny, gdyż umożliwia on lepsze sprawowanie kontroli.

Zgodnie z art. 12 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie organizacje pozarządowe i inne podmioty wymienione w art.3 ust. 3 mogą także z własnej inicjatywy złożyć do organu administracji

publicznej ofertą realizacji zadania publicznego, również takiego, które jest już realizowane w inny sposób przez organ administracji publicznej. Wniosek taki zawiera w szczególności:

- 1) opis zadania publicznego przeznaczonego do realizacji;
- 2) szacunkową kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego.

W takim przypadku organ administracji publicznej ma obowiązek w terminie nieprzekraczającym 1 miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku, rozważenia celowości realizacji danego zadania publicznego przez organizację. Przy rozpatrywaniu złożonej przez organizację oferty organ administracji publicznej bierze pod uwagę, stopień, w jakim wniosek odpowiada priorytetowym zadaniom publicznym, określonym w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, zapewnienie wysokiej jakości wykonania danego zadania, środki dostępne na realizację zadań publicznych, korzyści wynikające z realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową. Organizacja pozarządowa musi być poinformowana o podjętym rozstrzygnięciu, a w przypadku stwierdzenia celowości realizacji zadania publicznego informuje składającego wniosek o trybie zlecenia zadania publicznego oraz o terminie ogłoszenia otwartego konkursu ofert. Do tego konkursu ofert może oczywiście przystąpić organizacja, która wystąpiła z wnioskiem z własnej inicjatywy, jak i inne organizacje, które mogą przedstawić inną, czasem lepszą ofertę realizacji ogłoszonego w konkursie zadania.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie zawiera limitu kwoty, do którego nie trzeba byłoby przeprowadzać procedury otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego. Oznacza to, że na realizację zadania, na które przeznaczona jest nawet niewielka kwota dotacji, jest uruchamiana procedura konkursowa.

Jednakże ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadziła również tryb uproszczony w procesie zlecenia zadań publicznych (zwany także trybem małych zleceń).

4.3.2 Zadania publiczne realizowane w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2013 -2014

• 2013 r.

W Gminie Miasto Świdnica realizacja zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert odbywała się na podstawie:

- 1) ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 2) Uchwały nr XXII/264/12 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 30 listopada 2012 r. w sprawie w sprawie przyjęcia „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną na 2013 r.”,
- 3) zarządzenia nr 0050 301/2012 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad przeprowadzania otwartych konkursów i trybu pozakonkursowego na realizację zadań publicznych, kontroli tych zadań oraz sporządzania sprawozdań z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną w 2013 r.

I. w formie wspierania zlecono następujące zadania publiczne:

1. z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:

a) „Szkolenie zawodników w różnych dyscyplinach sportu”

Zadanie realizowały poniższe podmioty:

- 1) Uczniowski Klub Sportowy „Svida” - 40.000 zł,
- 2) Międzyszkolny Uczniowski Lekkoatletyczny Klub Sportowy "Olimpia" – 6.000 zł,

- 3) Klub Sportowy „Sułek-Sport” – 5.000 zł,
- 4) Uczniowski Klub Sportowy „Świdnica” – 15.000
- 5) Uczniowski Klub Sportowy „Judo” – 5.000 zł,
- 6) Miejski Klub Sportowy „Polonia” – 60.000 zł,
- 7) Stowarzyszenie Boks Polonia Świdnica – 70.000 zł,
- 8) Uczniowski Klub Sportowy Taekwon – do „Gryf” – 5.000 zł,
- 9) Świdnicki Klub Kyokushinkai Karate – 7.000 zł.

Łącznie przekazano dotację w wysokości 213.000 zł.

b) „Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych”

Zadanie realizowały poniższe podmioty:

- 1) Uczniowski Klub Sportowy „Gryf” – 12.500 zł,
- 2) Miejski Klub Siatkówki „Świdnica” – 3.500 zł,
- 3) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Licznikowiec – 2009” – 2.000 zł,
- 4) Klub Sportowy „Sułek-Sport” – 1.000 zł,
- 5) Świdnicki Klub Biegacza „Hermes” – 2.500 zł,
- 6) Świdnicki Klub Piłki Ręcznej „Świdnica” – 6.500 zł
- 7) Miejski Klub Sportowy „Polonia” – 8.000 zł,
- 8) Stowarzyszenie Boks Polonia Świdnica – 3.200 zł
- 9) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Bolko” – 5.000 zł,

Łącznie przekazano dotację w wysokości – 44.200 zł.

2. z zakresu pomocy społecznej

a) „Prowadzenie jadłodajni”

Zadanie realizowały poniższe podmioty:

- 1) Caritas Diecezji Świdnickiej – 68.400 zł,
- 2) Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Świdnicy – 68.400 zł.

Łącznie przekazano dotację w wysokości 136.800 zł.

b) „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”

Zadanie realizował Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 63.300 zł.

3. z zakresu ochrony i promocji zdrowia

a) „Prowadzenie punktu pomocy psychologiczno – pedagogiczno - prawnej z telefonem zaufania”

Zadanie realizowała Fundacja Centrum Praw Kobiet oddział we Wrocławiu, której przekazano dotację w wysokości 18.000 zł.

b) „Prowadzenie placówek wsparcia dziennego z programem socjoterapeutycznym dla dzieci i młodzieży”

Zadanie realizowały poniższe podmioty:

- 1) Caritas Diecezji Świdnickiej – 57.000 zł,
- 2) Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” -114.000 zł,
- 3) Fundacja Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK” – 142.500,
- 4) Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce” 114.000.

Łącznie przekazano dotację w wysokości 427.500 zł.

c) „Prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie”

Zadanie realizowała Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, której przekazano dotację w wysokości 17.000 zł.

d) „Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin”

Zadanie realizowało Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Access” w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 13.500 zł.

e) „Edukacja w zakresie pierwszej pomocy oraz promocja honorowego dawstwa krwi i oświaty zdrowotnej”

Zadanie realizował Polski Czerwony Krzyż - Oddział Rejonowy w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 30.000 zł.

f) „Udzielanie wsparcia osobom chorym, niepełnosprawnym, w wieku senioralnym i ich rodzinom”

Zadanie realizowały:

- 1) Towarzystwo Przyjaciół Chorych "Hospicjum" – 54.700 zł,
- 2) Polski Związek Niewidomych koło w Świdnicy 8.740 zł,
- 3) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym koło w Świdnicy – 7.500 zł
- 4) Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Świdnicy - 4.420 zł

Łącznie przekazano dotację w wysokości 75.360 zł.

g) „Działania promujące zdrowy styl życia”

Zadanie realizowały:

- 1) Fundacja „Dr Clown” w Warszawie – 3.000 zł,
- 2) Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku – 2.910 zł.

Łącznie przekazano dotację w wysokości 5.910 zł.

h) „Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych uzależnieniami, przemocą”

Zadanie realizowała Fundacja Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK” w Świdnicy, której przekazano dotację w wysokości 163.000 zł.

4 z zakresu kultury, sztuki , ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

a) „Działania wydawnicze”

Zadanie realizowało Towarzystwo Regionalne Ziemi Świdnickiej, któremu przekazano dotację w wysokości 10.200 zł.

b) „Organizacja przedsięwzięć kulturalnych”

Zadanie realizowały:

- 1) Świdnickie Towarzystwo Muzyczne – 8.000 zł
- 2) Stowarzyszenie Miłośników Tańca „JUBILAT” – 6.000 zł,
- 3) Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo - Wschodnich - 2.600 zł,
- 4) IPMS Świdnica – Świdnickie Stowarzyszenie Modelarzy Redukcyjnych im. PFT. – 3.000 zł.

Łącznie przekazano dotację w wysokości 19.600 zł.

c) „Organizacja przedsięwzięcia kulturalnego- VI Festiwal Reżyserii Filmowej”

Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko - Jaworskie”, któremu przekazano dotację w wysokości 240.000 zł.

5. z zakresu organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży pn. „Wyjazdowa forma wypoczynku dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów - 2013”

Zadanie realizował Związek Harcerstwa Polskiego- Chorągiew Dolnośląska Komenda Hufca w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 50.000 zł.

6. z zakresu działalności na rzecz organizacji pozarządowych w latach 2011-2014 pn. "Prowadzenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych"

Na podstawie rozstrzygniętego konkursu w 2011 r. ww. zadanie realizowało Stowarzyszenie Unia Przedsiębiorców Dolnego Śląska, któremu w 2013 r. przekazano dotację w wysokości 235.000 zł.

7. z zakresu turystyki i krajoznawstwa pn.: „Wspieranie organizacji działań i imprez turystycznych”

Zadanie realizowało Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko - Jaworskie”, któremu przekazano dotację w wysokości 12.000 zł.

8. z zakresu działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami pn. „Wspieranie organizacji działań i imprez służących rozwijaniu kontaktów i współpracy między społeczeństwami, w tym z miastami partnerskimi Świdnicy”

Zadanie realizowało Świdnickie Towarzystwo Partnerstwa Miast, któremu przekazano dotację w wysokości 16.000 zł.

II. W formie powierzenia zlecono następujące zadania publiczne:

1. z zakresu promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem w latach 2012 – 2013 pn. „Program pod nazwą Debiut Gospodarczy”

Na podstawie rozstrzygniętego konkursu w 2012 r. ww. zadanie realizowało Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych, któremu w 2013 r. przekazano dotację w wysokości 61.500 zł.

2. z zakresu turystyki i krajoznawstwa w latach 2012-2014 r. pn. „Prowadzenie Regionalnej Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Świdnicy”

Na podstawie rozstrzygniętego konkursu w 2012 r. ww. zadanie realizowało Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko-Jaworskie”, któremu w 2013 r. przekazano dotację w wysokości 592.000 zł.

W 2013 r. żadna organizacja pozarządowa nie złożyła ofert na realizację zadań publicznych z własnej inicjatywy, w trybie art. 12 ustawy o działalności pożytku i o wolontariacie.

• **2014 r.**

W Gminie Miasto Świdnica realizacja zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert odbywała się na podstawie:

- 1) ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 2) uchwały nr XXXII/366/13 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 8 listopada 2013 r. w sprawie w sprawie przyjęcia „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną na 2014 r.”,
- 3) zarządzenia nr 0050 315/2013 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 21 listopada 2013 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad przeprowadzania otwartych konkursów i trybu pozakonkursowego na realizację zadań publicznych, kontroli tych zadań oraz sporządzania sprawozdań z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną w 2014 r.

I. w formie wspierania zlecono następujące zadania publiczne:

1. z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej

a) „Szkolenie zawodników w różnych dyscyplinach sportu”

Zadanie realizowały:

- 1) Uczniowski Klub Sportowy „Svida” – 40.000 zł,
 - 2) Międzyszkolny Uczniowski Lekkoatletyczny Klub Sportowy "Olimpia"- 5.000 zł,
 - 3) Klub Sportowy „Sułek-Sport”- 4.000 zł,
 - 4) Uczniowski Klub Sportowy „Świdnica”- 15.000 zł,
 - 5) Miejski Klub Sportowy „Polonia”- 60.000 zł,
 - 6) Stowarzyszenie Boks Polonia Świdnica – 70.000 zł,
 - 7) Uczniowski Klub Sportowy Taekwon – do „Gryf” – 7.000 zł,
 - 8) Świdnicki Klub Kyokushinkai Karate – 7.000 zł.
- Łącznie przekazano dotację w wysokości 208.000 zł.

b) „Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych”

Zadanie realizowały:

- 1) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Licznikowiec – 2009” – 3.000 zł,
 - 2) Klub Sportowy „Sułek-Sport” – 1.000 zł,
 - 3) Świdnicki Klub Biegacza „Hermes” - 4.000 zł
 - 4) Świdnicki Klub Piłki Ręcznej „Świdnica”- 9.000 zł,
 - 5) Miejski Klub Sportowy „Polonia”- 9.000 zł,
 - 6) Stowarzyszenie Boks Polonia Świdnica - 5.000 zł,
 - 7) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Bolko” - 7.000 zł,
 - 8) Uczniowski Klub Sportowy „Świdnica” – 1.000 zł,
 - 9) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – 1.000 zł.
- Łącznie przekazano dotację w wysokości 40.000 zł.

2. z zakresu pomocy społecznej

a) „Prowadzenie jadalni”

Zadanie realizowały:

- 1) Caritas Diecezji Świdnickiej – 51.742
 - 2) Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Świdnicy – 64.141 zł.
- Łącznie przekazano dotację w wysokości 115.883 zł.

b) „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”

Zadanie realizował Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 63.300 zł.

3. z zakresu działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym „Utrzymanie porządku, czystości i bezpieczeństwa Centrum Przesiadkowego w Świdnicy”

Zadanie realizowała Bytomska Spółdzielnia Socjalna w Świdnicy, której przekazano dotację w wysokości 412.250.

4. z zakresu ochrony i promocji zdrowia

a) „Prowadzenie punktu pomocy psychologiczno – pedagogiczno - prawnej z telefonem zaufania”

Zadanie realizowała Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP, której przekazano dotację w wysokości 10.000 zł.

b) „Prowadzenie placówek wsparcia dziennego z programem socjoterapeutycznym dla dzieci i młodzieży” w latach 2013 – 2015

Zadanie realizowały:

- 1) Caritas Diecezji Świdnickiej – 72.000 zł,

- 2) Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” – 141.905 zł,
 - 3) Fundacja Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK” – 180.000 zł,
 - 4) Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce” – 144.000 zł,
- Łącznie w 2014 r. przekazano dotację w wysokości 537.905 zł.

c) „Prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie”

Zadanie realizowała Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, której przekazano dotację w wysokości 17.000 zł.

d) „Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin”

Zadanie realizowało Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Access” w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 16.200 zł.

e) „Edukacja w zakresie pierwszej pomocy oraz promocja honorowego dawstwa krwi i oświaty zdrowotnej ”

Zadanie realizował Polski Czerwony Krzyż - Oddział Rejonowy w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 28.800 zł.

f) „Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych uzależnieniami, przemocą”

Zadanie realizowała Fundacja Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK” w Świdnicy, której przekazano dotację w wysokości 200.000 zł (w tym 108.157 dotacja celowa z budżetu państwa).

g) „Działania mające na celu wspieranie osób chorych, niepełnosprawnych, w wieku senioralnym i ich rodzin oraz promocję zdrowego stylu życia”

Zadanie realizowały:

- 1) Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – 3.757 zł,
 - 2) Stowarzyszenie „Bliżej Ciebie” w Świdnicy – 3.100 zł,
 - 3) Polski Związek Niewidomych Koło w Świdnicy – 9.800 zł,
 - 4) Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum” – 54.500 zł,
 - 5) Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku – 3.740 zł,
 - 6) Świdnickie Stowarzyszenie „Amazonki” – 6.663 zł,
- Łącznie przekazano dotację w wysokości 81.560 zł.

h) „Opieka nad osobami chorymi poprzez uruchomienie hospicjum stacjonarnego”

Zadanie realizowało Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum”, któremu przekazano dotację w wysokości 900.000 zł.

i) „Opieka nad osobami chorymi poprzez uruchomienie hospicjum stacjonarnego z częścią opiekuńczo-leczniczą”

Zadanie realizowała NZOZ Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej, któremu przekazano dotację w wysokości 2.000.000 zł.

5. z zakresu kultury, sztuki , ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

a) „Działania wydawnicze”

Zadanie realizowało Towarzystwo Regionalne Ziemi Świdnickiej, któremu przekazano dotację w wysokości 10.200 zł.

b) „Organizacja przedsięwzięć kulturalnych”

Zadanie realizowały:

- 1) Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo – Wschodnich – 2.550 zł,
- 2) IPMS Świdnica – Świdnickie Stowarzyszenie Modelarzy Redukcyjnych im. PFT - 3.000 zł
- 3) Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku – 1.920

Łącznie przekazano dotację w wysokości 7.470 zł.

c) „Organizacja przedsięwzięcia kulturalnego- VII Festiwal Reżyserii Filmowej”

Zadanie realizowało Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko - Jaworskie”, któremu przekazano dotację w wysokości 230.400 zł.

d) „Organizacja przedsięwzięcia kulturalnego – utworzenie orkiestry dętej w Świdnicy i uświetnianie oficjalnych uroczystości miejskich”

Zadanie realizowało Świdnickie Towarzystwo Muzyczne, któremu przekazano dotację w wysokości 29.370 zł.

e) „Organizacja przedsięwzięć kulturalnych – wakacyjne działania artystyczne w Świdnicy”

Zadanie realizowało Stowarzyszeniem Miłośników Tańca JUBILAT , któremu przekazano dotację w wysokości 15.000 zł.

6. z zakresu organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży pn. „Wyjazdowa dwutygodniowa forma wypoczynku dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów -2014”

Zadanie realizował Związek Harcerstwa Polskiego- Chorągiew Dolnośląska Komenda Hufca w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 55.000 zł.

7. z zakresu edukacji i wychowania pn. ”Opracowanie i wydanie publikacji edukacyjnej o tematyce regionalnej dla uczniów i nauczycieli świdnickich szkół podstawowych i gimnazjalnych”

Zadanie realizowało Towarzystwo Regionalne Ziemi Świdnickiej, któremu przekazano dotację w wysokości 10.000 zł.

8. z zakresu działalności na rzecz organizacji pozarządowych pn. ”Prowadzenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych

a) w latach 2011-2014

Na podstawie rozstrzygniętego konkursu w 2011 r. ww. zadanie realizowało Stowarzyszenie Unia Przedsiębiorców Dolnego Śląska, któremu w 2014 r. przekazano dotację w wysokości 78.000zł.

b) w latach 2014 -2017

Zadanie realizowały, w ramach oferty wspólnej, Sudecka Izba Przemysłowo - Handlowa ze Świdnicy i Fundacja „Merkury” z Wałbrzycha, którym w 2014 r. przekazano dotację w wysokości 147.028 zł.

9. z zakresu turystyki i krajoznawstwa pn.: „Wspieranie organizacji działań i imprez turystycznych”

Zadanie realizowało Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko - Jaworskie”, któremu przekazano dotację w wysokości 10.000 zł.

II. w formie powierzenia zlecono następujące zadania publiczne:

1. z zakresu promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy w latach 2014-2015 pod tytułem „Program pod nazwą Debiut Gospodarczy.

Zadanie realizowało Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych, któremu przekazano dotację w wysokości 61.500 zł.

2. z zakresu turystyki i krajoznawstwa w latach 2012-2014 r. pn. „Prowadzenie Regionalnej Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Świdnicy”

Na podstawie rozstrzygniętego konkursu w 2012 r. ww. zadanie realizowało Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Księstwo Świdnicko-Jaworskie”, któremu w 2014 r. przekazano dotację w wysokości 545.000 zł.

W 2014 r. żadna organizacja pozarządowa nie złożyła ofert na realizację zadań publicznych z własnej inicjatywy, w trybie art. 12 ustawy o działalności pożytku i o wolontariacie.

Z informacji powyżej wynika, że zlecane zadań dotyczyły przede wszystkim upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, turystyki i krajoznawstwa, wypoczynku dzieci i młodzieży, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej. Zauważyć można również, iż środki przekazywane na zadania publiczne zlecane organizacjom pozarządowym pozostają na podobnym poziomie.

4.3.3 Zadania realizowane w innym trybie niż otwarty konkurs ofert w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

W latach 2013 - 2014 w Gminie Miasto Świdnica realizowano zadania w innym trybie niż otwarty konkurs ofert i tak:

1. Zadania realizowane na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej

Zgodnie z przywołaną ustawą gmina zapewnia środki finansowe dla Ochotniczej Straży Pożarnej w formie wydatków bieżących.

W 2013 r. ich wysokość wyniosła 74.300 zł, a w 2014 r. 76.800 zł.

2. Dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach zlokalizowanych na terenie Świdnicy, wpisanych do rejestru zabytków

W latach 2013 - 2014 w Gminie Mieście Świdnicy przekazywanie dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych na terenie Świdnicy odbywało się na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 2) uchwały nr XVI/183/ 07 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie określenia zasad udzielania z budżetu Gminy Miasta Świdnicy dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków,
- 3) zarządzenia nr 0151 - 118/08 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad i trybu udzielania, z budżetu Gminy Miasta Świdnicy, dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Procedura udzielania ww. dotacji została określona w ww. zarządzeniu i w ogólnym zarysie podobna jest do procedury otwartego konkursu ofert.

Dotacje udzielane są posiadaczom zabytków wpisanych do rejestru zabytków bez względu na ich status prawny, tzn. może je otrzymać osoba fizyczna, wspólnota mieszkaniowa, stowarzyszenie, fundacja, osoba prawna kościoła itp., jeśli tylko udokumentuje władanie zabytkiem na cele objęte wnioskiem o dotację. Nabór wniosków o udzielenie dotacji ogłasza Prezydent Miasta, a dotacji udziela Rada Miejska w Świdnicy.

W latach 2013 -2014 ww. wśród posiadaczy zabytków, którym udzielono ww. dotacji znalazły się też organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego, w tym osoby prawne kościołów i jedno stowarzyszenie. Beneficjenci ci realizowali prace przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków będących ich własnością, a w przypadku Naczelnej Organizacji Technicznej Świdnickiej Rady FSNT w Świdnicy przy zabytku będącym w zarządzie tego stowarzyszenia, i tak:

• **w 2013 r. zadanie realizowały:**

- 1) Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa w Świdnicy – 11.700 zł,
- 2) Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Świdnicy - 14.600 zł,
- 3) Naczelna Organizacja Techniczna Świdnicka Rada FSNT w Świdnicy - 20.100 zł.

Łącznie przekazano organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego dotacje w wysokości 46.400 zł.

• **w 2014 r. zadanie realizowały:**

- a) Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa w Świdnicy – 35.000 zł,
- b) Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława i św. Wacława w Świdnicy - 76.800 zł,
- c) Caritas Diecezji Świdnickiej – 50.000 zł,
- d) Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. Sw. Trójcy w Świdnicy - 80.000 zł.

Łącznie przekazano organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego dotacje w wysokości 241.800 zł..

Od 2015 r. dotacje te udzielane są na podstawie uchwały nr VI/49/15 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie określenia zasad udzielania z budżetu Gminy Miasta Świdnicy dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

4.3.4 Zadania realizowane na podstawie art.19 a ustawy

Tryb ten umożliwia zlecenie zadania bez przeprowadzania otwartego konkursu. Procedurę małych zleceń uruchamia w przeciwieństwie do otwartego konkursu ofert nie organ administracji publicznej, ale wniosek organizacji pozarządowej. Procedura uproszczona może zostać wszczęta w przypadku zadań o charakterze lokalnym lub regionalnym trwających do 90 dni, jeśli wartość dofinansowania nie przekroczy 10 tys. zł. Dodatkowo łączna kwota środków przekazanych w tym trybie dla jednej organizacji nie może przekraczać w danym roku kalendarzowym kwoty 20 tys. zł, wysokość środków przyznanych przez organ wykonawczy w tym trybie nie może przekroczyć 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań przez organizacje pozarządowe. Podmiot zainteresowany realizacją zadania publicznego składa ofertę identyczną jak na otwarty konkurs ofert. Następnie jest ona w ciągu 7 dni roboczych zamieszczana w BIP, w siedzibie organu administracji publicznej w miejscu przeznaczonym na zamieszczenie ogłoszeń oraz na stronie internetowej tego organu. Każdy ma prawo do zgłoszenia uwag do złożonej oferty w ciągu kolejnych 7 dni roboczych. Po tym terminie i po zapoznaniu się z ewentualnymi uwagami, organ administracji publicznej powinien niezwłocznie zawrzeć umowę o realizację zadania z podmiotem, który przedstawił ofertę.

Ten tryb wykorzystywany jest najczęściej do zlecania zadań obejmujących różnego rodzaju jednorazowe akcje, wydarzenia czy też działania wynikające z bieżących potrzeb.

Nowelizacja ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, która weszła w życie 9 listopada 2015 r. przewiduje że ofertę i sprawozdanie z realizacji zadania w trybie art. 19a składa się według uproszczonych wzorów. Uproszczony wzór oferty zawiera w szczególności:

- 1) zakres rzeczowy zadania publicznego;
- 2) termin i określenie miejsca realizacji zadania publicznego;

3) szacunkową kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego.

Natomiast uproszczony wzór sprawozdania, zawiera:

1) opis wykonania zadania;

2) zestawienie wydatków finansowanych z dotacji.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, uproszczony wzór oferty i uproszczony wzór sprawozdania z realizacji zadania w trybie art. 19 a. Obecnie te wzorów nie zostały jeszcze określone.

W Gminie Miasto Świdnica w ramach art. 19 a realizowano następujące zadania:

- w 2013 r. z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn.: „Organizacja przedsięwzięć kulturalnych”, które realizowało Stowarzyszenie „DobraInicjatywa.pl”, któremu przekazano dotację w wysokości 4.622 zł.,
- w 2014 r. z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzica przyrodniczego, w tym zapobieganie bezdomności zwierząt – adopcje pod nazwą „Prowadzenie domów tymczasowych dla zwierząt na terenie miasta Świdnicy”, które realizowało Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce oddział w Świdnicy, któremu przekazano dotację w wysokości 1.000 zł.

W 2016 r. planowane jest przez Miasto rozpowszechnienie wśród organizacji pozarządowych ww. trybu.

4.3.4 Zadania publiczne realizowane w ramach inicjatywy lokalnej

Ustawa o działalności pożytku i o wolontariacie w rozdziale 2a wprowadza mechanizm współpracy zwany inicjatywą lokalną, przez którą rozumie się formę współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej. Mieszkańcy mogą samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji podjąć inicjatywę lokalną. Obywatele, którzy uznają, że na terenie zamieszkiwanej przez nich jednostki samorządu konieczna jest określona inwestycja lub działanie, występują z wnioskiem w tej sprawie do organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego. Z wnioskiem takim mieszkańcy mogą wystąpić jako grupa nieformalna lub za pośrednictwem lokalnej organizacji pozarządowej.

Zakres zadań, które mogą być realizowane poprzez inicjatywę lokalną, został określony w art. 19b ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Może to być: budowa, rozbudowa lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego; działalność charytatywna; podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej; pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; promocja i organizacja wolontariatu; edukacja, oświata i wychowanie; działalność w sferze kultury fizycznej i turystyki, ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Nowość wprowadzona do ustawy polega na tym, że w ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy przychodzą nie tylko z pomysłem na realizację konkretnego przedsięwzięcia, ale deklarują współudział w jego realizacji. Współudział może polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych. Świadczeniem pieniężnym są wpłaty na rachunek gminy, które będą przeznaczone na realizację danego przedsięwzięcia. Świadczeniem rzeczowym może być na przykład dokumentacja budowlana wykonana na zlecenie mieszkańców, która posłuży gminie do zrealizowania inwestycji, zakupione

przez inicjatorów ławki do parku, czy też nagrody w konkursie przeprowadzonym podczas lokalnego festynu.

Aby ta forma realizacji zadań publicznych weszła w życie, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego powinien uchwalić tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego. Oceny wniosku dokonuje organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego. Bierze pod uwagę szczegółowe kryteria oceny (uchwalone wcześniej przez organ stanowiący) oraz celowość wniosku z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej. Jeśli uzna, że realizacja wnioskowanego zadania jest potrzebna na danym terenie - zawiera z wnioskodawcą umowę na czas określony o wykonanie inicjatywy lokalnej. Komentowana ustawa nie przewiduje narzucania wzoru umowy o realizację inicjatywy lokalnej, pozostawiając swobodę jej kształtowania stronom na podstawie przepisów kodeksu cywilnego. Dokumenty potrzebne do przeprowadzenia inicjatywy lokalnej (np. harmonogram prac i kosztorys) opracowują wspólnie organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego i wnioskodawca. Szczegółowy podział obowiązków przy opracowywaniu tych dokumentów również będzie określony w umowie.

Należy podkreślić, że przy realizacji inicjatywy lokalnej samorząd nie przekazuje wnioskującym mieszkańcom lub organizacjom dotacji (pieniędzy). Wspiera ich w inny sposób - rzeczowo, organizacyjnie. Jeśli rolą samorządu w ramach realizacji inicjatywy lokalnej będzie zabezpieczenie wkładu finansowego, to nie trafi on do wnioskodawców, tylko będzie wydatkowany bezpośrednio przez organ wykonawczy zgodnie z prawem zamówień publicznych. Inicjatywę mieszkańcy zgłaszają w formie wniosku zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego.

W Gminie Miasto Świdnica inicjatywa lokalna po raz pierwszy została wprowadzona w 2014 r. Realizacja zadań ramach inicjatywy lokalnej w 2014 r. odbywała się na podstawie:

- uchwały nr XLIII/540/14 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia trybów i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej,
- zarządzenia nr 0050-280/2014 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 2 października 2014r. w sprawie wprowadzenia regulamin trybu realizacji i szczegółowych kryteriów oceny wniosków w ramach inicjatywy lokalnej.

W ramach inicjatywy lokalnej w 2014 r. zrealizowano następujące zadania:

- 1) „Świdniczenie dla świdniczan” jedno dniowa impreza mająca charakter targów, w czasie których mieszkańcy prezentowali i opowiadali o swoim hobby, zachęcając przy tym innych do działania – dofinansowanie z budżetu miasta – 3.384 zł,
- 2) „2 Koncerty z cyklu: Małe, ale ważne dla dzieci w wieku od 0 do 5 lat” koncerty skierowane do dzieci w wieku od 0 do 5 lat oraz ich rodziców, połączone z nauką muzyki metodą E.E. Gordona – dofinansowanie z budżetu miasta – 4.390 zł,
- 3) „Aktywna mama” i „Zdrowa i szczęśliwa rodzina” – warsztaty i pokazy dla świdnickich mam na temat zdrowego, twórczego i kreatywnego rozwoju dzieci – dofinansowanie z budżetu miasta - 7.010 zł.

W 2015 r. zadania w ramach inicjatywy lokalnej były realizowane na podstawie nowego regulaminu trybu realizacji i szczegółowych kryteriów oceny wniosków w ramach inicjatywy lokalnej przyjętego zarządzenia nr 0050-148/2015 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 20 maja 2015 r.

4.3.5 Realizacja zadań publicznych na podstawie umów, zleceń w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych.

W gminie miasto Świdnica w 2014 r. realizowano zadania publiczne na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień Publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz.907)
- 2) zarządzenia nr 120-59/2014 Prezydenta Miasta Świdnicy z dnia 24.07.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Udzielania Zamówień Podprogowych o wartości do 30.000 euro.

Zrealizowano niżej wymienione zadania z następującymi podmiotami:

- 1) Dolnośląskim Związkiem Kolarskim z siedzibą we Wrocławiu - 49. Międzynarodowy Wyścig Kolarski "Szlakiem Grodów Piastowskich" - 25.000 zł,
- 2) Dolnośląskim Związkiem Orientacji Sportowej - Bieg na Orientację O-Games 2014 - 2.930 zł,
- 3) Uczniowskim Klubem Sportowym „Gryf” - Międzynarodowy Turniej Piłkarski edycja letnia Silesian Cup - 10.000 zł,
- 4) Uczniowskim Klubem Sportowym „Gryf” - Międzynarodowy Turniej Piłkarski edycja zimowa Silesian Winter Cup - 1.200 zł,
- 5) Miejskim Klubem Siatkówki „Świdnica” - Turniej im. Tadeusza Ząbka - 3.203,30 zł.

4.3.6 Promocja Gminy poprzez sport

W Gminie Miasto Świdnica kluby sportowe oprócz realizacji zadań publicznych na mocy ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej realizują również zadania w zakresie promocji miasta. Promocja miasta, która stanowi jedno z zadań własnych gminy, o czym mówi art. 7 pkt 18 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) nie została wpisana w obszar działania ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie i nie może być ujęta w Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

W związku z powyższym zadanie to jest realizowane na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych przez kluby sportowe, które wykonują usługi promocyjne dla miasta poprzez sport. Miasto oczekuje od marketingu i promocji poprzez sport wizji kreowania odpowiedniego wizerunku miasta przy użyciu odpowiednich narzędzi marketingu, w tym samych zawodników, którzy mogą być najlepszym i najefektywniejszym, żywym nośnikiem reklamy.

Promocja miasta Świdnicy najczęściej polega na:

- 1) Używaniu nazwy Świdnica jako stałego i integralnego elementu w oficjalnej nazwie drużyny, np. Miejski Klub Siatkówki „Świdnica”.
- 2) Umieszczeniu, w miejscu widocznym dla publiczności i mediów, banera Świdnicy podczas wszystkich meczów, gdzie klub jest gospodarzem.
- 3) Umieszczeniu na koszulkach drużyny herbu miasta Świdnicy.
- 4) Umieszczeniu nadruku herbu lub logo Świdnicy na plakatach informujących o terminach meczów, na biletach wstępu.
- 5) Umieszczeniu herbu Świdnicy oraz adresu internetowego (www.um.swidnica.pl), wraz z linkiem, na oficjalnej stronie internetowej klubu
- 6) Umieszczeniu pliku graficznego z herbem miasta w mailingu (newsletterze), który ok. 1-2 razy w tygodniu systematycznie wysyłany jest z najświeższymi informacjami o klubie.
- 7) Reklama głosowa spikera w czasie meczów ligowych, że sponsorem jest Miasto Świdnica.
- 8) Godnym reprezentowaniu Miasta przez zawodników Klubu w trakcie rozgrywek sportowych.

9) Grze na najwyższym poziomie i uzyskiwaniu jak najlepszych wyników sportowych.

10) Czynnym uczestnictwem, na wniosek Miasta, w organizowanych przez Miasto wydarzeniach promocyjnych, np. w imprezach o charakterze kulturalno – sportowym.

• w 2013 r. zadania w zakresie promocji realizowały:

- 1) Miejski Klub Siatkówki „Świdnica” – 185.000 zł,
- 2) Świdnicki Klub Piłki Ręcznej „Świdnica” – 263.500 zł,
- 3) Uczniowski Klub Sportowy „Gryf” – 108.000 zł,
- 4) Miejski Klub Sportowy Polonia – Stal Świdnica – 465.000 zł,
- 5) Automobilklub Sudecki – 80.000 zł.

Łącznie wydatkowano z budżetu miasta – 1.101.500 zł.

• w 2014 r. zadania w zakresie promocji realizowały:

- 1) Miejski Klub Siatkówki „Świdnica” – 208.000 zł,
- 2) Świdnicki Klub Piłki Ręcznej „Świdnica” – 350.570 zł,
- 3) Uczniowski Klub Sportowy „Gryf” – 131.000 zł,
- 4) Miejski Klub Sportowy Polonia – Stal Świdnica – 515.000 zł,
- 5) Automobilklub Sudecki – 80.000 zł,
- 6) Świdnicki Klub Balonowy - 58.000 zł.

Łącznie wydatkowano z budżetu miasta - 1.342.570 zł.

Zakończenie

Każdy z trzech podstawowych usługodawców, z jakimi stykają się obywatele – wywodzących się z sektora publicznego, komercyjnego i pozarządowego – nie tylko świadczy swoje zadania w różny sposób, ale też niektóre działania realizuje lepiej od pozostałych.

Przykładowo, próby samodzielnego wypracowania przez organizacje sektora pozarządowego długofalowych programów w jakiejś dziedzinie i tworzenie do nich odpowiednich regulacji prawnych mijają się z celem, bowiem zdecydowanie skuteczniejsze są w tym wypadku władze publiczne. Sektor publiczny bowiem jest najlepszy w kierowaniu polityką w danej dziedzinie, w tworzeniu norm legislacyjnych, w zapewnieniu równego dostępu wszystkim zainteresowanym do danej usługi oraz w zagwarantowaniu ciągłości i stabilności świadczonych usług. Z pewnością jednak zbiurokratyzowane instytucje sektora publicznego nie poradzą sobie w sytuacji realizowania skomplikowanych zadań, multiplikowania doświadczeń innych organizacji, konieczności szybkiego dostosowania się do zmieniających się warunków i potrzeb odbiorców, a także świadczenia usług dla zróżnicowanych grup klientów lub usług, które szybko przestają być potrzebne. Priorytetowym obszarem działania sektora publicznego powinno być zatem tworzenie strategii, ram prawnych i odpowiednich warunków dla działań podejmowanych przez inne sektory oraz wzmocnienie spójności danej społeczności lokalnej.

Firmy sektora komercyjnego z kolei bardzo dobrze poradzą sobie w tych sytuacjach, w których sektor publiczny wykazuje ociążałość lub bezradność. Cel, jakim jest osiągnięcie zysku, skutecznie motywuje je do inwestowania, poszerzania zakresu działalności czy też powielania tych form i metod pracy, które przyniosły sukces konkurentom. To predestynuje sektor komercyjny do realizacji zadań o charakterze gospodarczym. Trzeba jednak pamiętać, że chęć maksymalizacji własnych dochodów

niejednokrotnie powoduje, iż świadczone przez nie usługi są marne jakościowo i nie spełniają oczekiwań odbiorcy – szczególnie, jeśli ich zasięg lub opłacalność jest niewielka.

Natomiast organizacje sektora pozarządowego najlepiej wywiązują się z tych zadań, które przynoszą niewielki lub zerowy dochód, wymagają całościowego podejścia do problemu najczęściej dość wąskiej grupy klientów oraz ogromnego zaufania ze strony odbiorców, a także opierają się na wartościach moralnych zespołu i darmowej, ale zaangażowanej pracy wolontariuszy. Świetnie zatem poradzą sobie z zadaniami o charakterze społecznym, które nie tyle wymagają uprzedniego zgromadzenia dużego kapitału, ile doboru odpowiednio zmotywowanych osób ze społeczności lokalnej.

Charakterystyczne dla organizacji pozarządowych jest również to, że stosują często nowe, niekonwencjonalne metody rozwiązywania problemów społecznych. Nie są powoływane odgórnie do realizacji jakiegoś programu społecznego, dlatego są tak różnorodne, mają szeroką ofertę i aktywnie wychodzą do adresatów swoich działań. Odkrywają potrzeby i problemy, często jako pierwsi je nazywają i na nie reagują. Ponieważ organizacje realizują działania lokalnie, mają możliwość szybkiego dostosowywania się do potrzeb, są bezpośrednie i partnerskie w kontaktach z klientem. Podejmują też ryzyko zajęcia się problemami niepopularnymi, mało znanymi lub takimi, którymi nie zajmuje się jakakolwiek służba publiczna.

Organizacje pozarządowe są przy tym ekonomiczne: finansowane z różnych źródeł, w zasadzie pomnażają każdą otrzymaną z budżetu publicznego złotówkę o następną – otrzymaną lub zarobioną. Są tanie – mają małe koszty obsługi w stosunku do oferowanych usług, gdyż zaplecze organizacyjne, administracyjne i lokalowe ograniczają do niezbędnego minimum i korzystają z pracy wolontariuszy. Organizacje działają gospodarnie, gdyż są regulowane zarówno przez rynek klienta, jak i rynek sponsora. Ich funkcjonowanie musi opierać się na zasadzie zmniejszania kosztów i ekonomicznej efektywności. W państwach Unii Europejskiej na każde z ośmiu stanowisk pracy jedno przypada na sektor pozarządowy – przy utrzymującym się wysokim stopniu bezrobocia organizacje społeczne stają się jednym ze znaczących pracodawców.

W Polsce, niezależnie od występowania różnego typu barier, przekazywanie organizacjom pozarządowym zadań publicznych staje się dla rządu oraz jednostek samorządu terytorialnego niezbędnym elementem dobrego zarządzania. Przede wszystkim jako praktyczna realizacja zasad konstytucyjnych, w tym zasady pomocniczości nakazującej wycofywanie się państwa z obszarów, na których aktywni mogą być sami mieszkańcy. Najbardziej zaś zrozumiałym dla każdego obywatela i podatnika celem współpracy z trzecim sektorem jest stworzenie powszechnie dostępnego systemu usług społecznych świadczonych na najniższym możliwym poziomie występowania danego problemu oraz efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Organizacje pozarządowe stanowią z pewnością ogromny społeczny potencjał. Dzięki temu, że działają lokalnie i tworzone są przez ludzi autentycznie zainteresowanych rozwiązaniem danego problemu mają większą dynamikę i potencjalnie wyższą skuteczność działania niż administracja publiczna. Dlatego też współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem administracji publicznej, jak wykazano w tej pracy, jest tak ważnym elementem życia społecznego. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podjęła próbę usystematyzowania tej współpracy i wypracowania jasnych, trwałych podstaw, zasad oraz form współpracy z organizacjami pozarządowymi co należy uważać za pozytywne rozwiązanie. Jednakże obowiązujące w tej ustawie wiele rozwiązań wprowadziły, w życie organizacji jak i samorządów, wiele kwestii problemowych. Do najważniejszych należą:

- 1) coroczne uchwalanie programów współpracy, co powoduje, iż są one praktycznie kopią z roku ubiegłego,
- 2) ustawa preferuje organizacje duże, mające własny aparat administracyjny,
- 3) zbiurokratyzowana i skomplikowana procedura konkursowa powodująca ogromną ilość dodatkowych papierów koniecznych do zebrania i przechowywania,
- 4) przeprowadzenie otwartego konkursu ofert wiąże się z ponoszeniem dodatkowych kosztów,
- 5) zbyt długi czas trwania procedury otwartego konkursu ofert, a przez to utrudniona i wydłużona procedura przyznawania dotacji,
- 6) problemy z interpretacją ustawy,
- 7) problemy z prawidłowym wypełnianiem ofert, terminowym realizowaniem zadań
- 8) problemy z prawidłowym i terminowym składaniem sprawozdań przez organizacje,
- 9) wiele organizacji posiada niską znajomość ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 10) brak możliwości dostatecznej kontroli i nadzoru wydatkowania przez organizacje pozarządowe środków publicznych.

To powoduje, iż wiele organizacji szczególnie tych małych, których działalność dotyczyła przede wszystkim miejskiego „podwórka” utraciło swój byt lub nie bierze udziału w konkursach nie wierząc, iż są w stanie podołać stawianym wymaganiom. Natomiast te, które zdecydowały się na udział w konkursach często tracą nadzieję, iż zakończy się to dla nich pomyślnie.

Dodatkowo organizacje nękają inne problemy, chociażby:

- 1) brak własnych środków finansowych stanowiących wkład własny do projektu,
- 2) brak osób gotowych do bezinteresownej pracy na rzecz organizacji, (osobną sprawą, nierozstrzygalną w tym momencie, jest kwestia, na ile aktywnie organizacje szukają osób, które mogłyby wesprzeć ich działania),
- 3) nadmiernie rozbudowana biurokracja i skomplikowane formalności związane z pozyskiwaniem dofinansowania ze środków administracji,
- 4) niejasne reguły współpracy organizacji z administracją publiczną,
- 5) brak dostępu do wiarygodnych informacji, ważnych dla organizacji,
- 6) niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach, brak zaufania do organizacji pozarządowych.

PREZYDENT MIASTA
Beata Moskal-Staniewska